

Sumariusz Metryki Koronnej
Księga MK 187
Z Archiwum Głównego Akt Dawnych

Opracowali: Adam Korczyński k. 1- 130, Wojciech Krawczuk k. 130 – 242

Praca naukowa finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2014 - 2018

Wykaz skrótów

AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych

Boniecki – A. Boniecki, *Herbarz polski*, T. I-XVI, Warszawa 1899-1913

Kułakows'kyj – Petro Kułakows'kyj, *Czernihowo–siwerszczyna u składi Reczi Pospolitoj*, (1618-1648), Kijów 2006

LWlkKuj1659 – Lustracja Województw Wielkopolskich i Kujawskich 1659-1665, Cz. I, wyd. C. Ohryzko-Włodarska, Wrocław 1978, cz. II, wyd. Z. Górski, J. Pakulski, A. Tomczak, Toruń 1996

LWRusk – *Lustracja województwa ruskiego, 1661-1665*, cz. 1-3, ed. K. Arłamowski, E. Arłamowska, W. Kaput, Wrocław 1970-1976

MK – Metryka Koronna

Nisiecki – K. Nisiecki, *Herbarz polski*, T. I-X, wyd. J. N. Bobrowicz, Lipsk 1839-1846

PSB – *Polski Słownik Biograficzny*, tom I i nast., Kraków od 1935

SGKP – *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. I–XV, Warszawa 1880-1914, pod red. F. Sulimirskiego, F. Chlebowskiego, W. Walewskiego et. al.

SMK – *Sumariusz Metryki Koronnej*, T. I i nast., ed. W. Krawczuk, K. Chłapowski, Kraków 199 i nast.

U – *Urzednicy dawnej Rzeczypospolitej XII-XVIII wieku. Spisy*, T. I i następne, Wrocław-Kórnik od 1985, pod red. A. Gąsiorowskiego

VC – *Volumina Constitutionum*, t. II i nast., wyd. W. Uruszczak, S. Grodziski, I. Dwornicka et al., Warszawa od 1996

VL – *Volumina Legum*, t. I-X, wyd. J. Ohryzko, Z. Kaczmarczyk, St. Petersburg 1859

Uwagi: Numer pierwszy odnosi się do księgi, natomiast drugi, po ukośniku, do całego zbioru dokumentów Władysława IV zapisanych w Metryce Koronnej

1/3654

Warszawa, 8 stycznia 1639

Sabbatho post Festum Epiphaniarum proximo

s. 1 – 2

Władysław IV¹ potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Krzysztof Gembicki, stolnik koronny, starosta gnieźnieński, dworzanin pokojowy JKM. Zeznał pokwitowanie Pawła Gembickiego, podczaszego poznańskiego, swego bratanka, z sumy dwudziestu pięciu tysięcy złotych polskich, zapisanych w urzędzie grodzkim województwa chełmińskiego.

Relacja Piotra Gembickiego, biskupa przemyskiego, prepozyta generalnego miechowskiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

¹ Tytulatura: *Vladislaus Quartus Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae, Smolensciae, Czernichoviaequae nec non Suecorum Gottorum Vandalorumque haereditarius Rex etc.*

2/3655

Wilno, 1 luty 1639

In Vigilia Festi Purificationis Beatissimae Mariae Virginis

s. 2 – 4

Król potwierdza, że na prośbę chorego Aleksandra Ludwika Radziwiłła, księcia na Ołyce i Nieświeżu, marszałka wielkiego litewskiego, starosty słonimskiego, przebywającego w swoim dworze przy rynku miasta Wilna, posłany został do niego w celu odebrania zeznania sekretarz JKM Andrzej Bujalski. Radziwiłł zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Jana Srzednickiego, Oktawiana Kussela, Serafina Niestojemskiego, Jana Witanowskiego, Kaspra Sieleckiego, Wawrzyńca Radlińskiego, Marcina Wyrzykowskiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

3/3656

Wilno, 1 luty 1639

In Vigilia Festi Purificationis Beatissimae Virginis Mariae

s. 4 – 6

Król potwierdza, że na prośbę chorego Aleksandra Ludwika Radziwiłła, księcia na Ołyce i Nieświeżu, marszałka wielkiego litewskiego, starosty słonimskiego, przebywającego w swoim dworze przy rynku miasta Wilna, posłany został do niego w celu odebrania zeznania sekretarz JKM Andrzej Bujalski. Radziwiłł zeznał ustąpienie na rzecz Jana Srzednickiego i jego spadkobierców z praw wynikających z zapisu dokonanego w Warszawie, w grodzie warszawskim 20 maja (*Feria Quinta ante Festa Solennia Pentecosten*) 1638 roku. Zapisu tego dokonała Zofia z Tęczyna, żona Jana Mikołaja z Żurowa Daniłowicza, podskarbiego koronnego, starosty przemyskiego, samborskiego, ratneńskiego, drohobyckiego. Był to zapis dwunastu tysięcy złotych polskich, z prawem objęcia dóbr, gdyby suma nie została spłacona, wsi Żyrocin i Wola, położonych w województwie podlaskim, starostwie mielnickim.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

4/3657

Wilno, 4 luty [1639]

Feria Sexta post Festum Purificationis Beatissimae Virginis Mariae

s. 7 – 8

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii koronnej stanął Jan Fryderyk de Lenhoff, sekretarz królowej. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie plebejusza Bartłomieja Schellera w sprawie spadkowej dotyczącej dóbr Drogen w powiecie piltyńskim.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

5/3658

Wilno, 18 luty [1639]

Feria Sexta post festum Sancti Valentini proxima

s. 8 – 10

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii koronnej stanął Grzegorz Jabłoński. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Waleriana Jabłońskiego, swojego brata, Macieja Lasikiewicza, mieszczanina bocheńskiego, w sprawie dotyczącej pewnych dóbr w Bochni, mianowicie domu Grębińskiego i części folwarku z gruntami w Zawadzie, jakie uzyskał nadaniem królewskim.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. lac.

6/3659

Wilno, 2 marca [1639]

Feria Quarta ante festum Sancti Casimiri proxima

s. 10 – 11

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii koronnej stanął Samuel Wołodkowicz z powiatu kowieńskiego. Zeznał, w imieniu swoim i brata Aleksandra, ustanowienie pełnomocników w osobach Szymona Więckowskiego, Jana Mieszkowskiego i Jana Dziełowskiego w sprawach sądowych w urzędach grodzkich i w Trybunale Koronnym o dobra Marcówka, Sosnowice, Zagórze i Dąbrówka w powiecie krakowskim¹, jako spadku po Janie i Aleksandrze Kizinkowach.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. lac.

¹ W rzeczywistości wsie położone była w powiecie śląskim, Zob. *Atlas Historyczny Polski, Województwo Krakowskie w drugiej połowie XVI wieku, część II, Komentarz, Indeksy*, pod red. H. Rutkowskiego, Warszawa 2008, s. 256,268,286.

7/3660

Wilno, 18 marca [1639]

Feria Sexta pridie festi Sancti Jozephi Confessoris

s. 11 – 13

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii koronnej stanął Andrzej Gniewosz, łowczy koronny. Zeznał, że wykonując dekret sądu radzieckiego Starej Warszawy, uwalnia mieszczanina Mateusza Baryczki, patrycjusza warszawskiego z pewnego zabezpieczenia szkód procesowych. Sprawa dotyczyła sporu między Franciszkiem Rossio, mediolańczykiem, medykiem JKM, oraz jego dzieci z żony Łopackiej, z Krystyną Sapieżanką Radziejowską, wdową po wojewodzie łęczyckim [Stanisławie Radziejowskim,], który dotyczył zajęcia części domu z ogrodem przy ulicy Miodowej, do których rościła sobie prawa spadkowe po Elżbiecie z Sienna, żonie Piotra Minockiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. lac.

8/3661

Wilno, 21 marca [1639]

Feria secunda post Dominicam Reminiscere Quadragesimalem

s. 13 – 14

Król potwierdza, że na prośbę chorej Katarzyny Żerońskiej, przebywającej na zamku królewskim, wysłani zostali do niej Aleksander Trzebiński, dziekan sandomierski oraz Andrzej Bujalski, sekretarz JKM, dla przyjęcia oświadczenia. Żerońska zeznała ustąpienie z praw dożywotnich do wójtostwa soleckiego z zapisaną na nim sumą, a także praw do miasta Solec z młynami i wszelkimi przydatkami, oraz z praw do wsi Dworzysko (*Dworzyska*) i

Poledno w województwie pomorskim, a także z praw do tzw. trzeciej miary z młynów kaliskich, na rzecz Stanisława Kobierzyckiego, podczaszego kaliskiego, sekretarza JKM oraz jego żony Zofii Parzniewskiej .

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

9/3662

Wilno, 24 marca [1639]

Feria quinta pridie festi Anuntiationis Gloriosissimae Virginis Mariae proxima

s. 14 – 16

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Marcin Raciborski, pisarz kancelarii. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Pawła Raciborskiego, kanonika poznańskiego, brata i Marcina Glinickiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

10/3663

Wilno, 5 kwietnia [1639]

Feria tertia post Dominicam Laetare Quadragesimalem

s. 16 – 17

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli, Jan Turobojski, rotmistrz JKM z jednej strony, i Jan Borniaka, jako pełnomocnik Zofii Jałowickiej, wdowy po Stanisławie Vilamie, z drugiej strony. Zeznali zawarcie pewnej umowy, w Wilnie, 3 kwietnia, potwierdzają ją we wszystkich punktach.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

11/3664

Wilno, 11 kwietnia [1639]

Feria secunda post Dominicam Quadragesimalem Judica proxima

s. 16 – 19

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup [przemyski]¹, dziekan krakowski, generalny prepozyt miechowski oraz płocki, kanclerz koronny. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Adama Żydowskiego, Jana Zawady, Wojciecha (*Albertus*) Maszkowskiego, Daniela Żydkiewicza, pisarza grodzkiego lubelskiego.

Krzysztofa Włosinowskiego, komornika ziemi inowrocławskiej i Andrzeja Mniszcha.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

¹ W or. błędnie podano, że był biskupem krakowskim – Piotr Gembicki został w nim w roku 1642. Ks. Piotr Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce w latach 965 – 1999*, Warszawa 2000, s. 114.

12/3665

Wilno, 11 kwietnia [1639]

Feria secunda post Dominicam Quadragesimalem Judica proxima

s. 19 – 21

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Mikołaj Wybranowski. Zeznał w imieniu swoim i małoletnich braci Andrzeja i Zygmunta, ustanowienie pełnomocników w osobach Janusza Tańskiego, pisarza grodzkiego gnieźnieńskiego, Jana Wybranowskiego, swojego brata, i Łukasza Karniewskiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

13/3666

Wilno, 28 kwietnia [1639]

Feria Quinta post Festa Solennia Sancti Paschatis proxima

s. 21 – 23

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Stanisław Kobierzycki, podczaszy kaliski, sekretarz JKM. Zeznał zobowiązanie, iż jego żona, Zofia Kobierzycka, w asyście jego i opiekunów stanie w urzędzie grodzkim¹ i zezna w sprawie zapisu w wysokości dwudziestu tysięcy złotych na wsiach Bobrowo, Kruszyny, Niewierz i Czekanowko w województwie chełmińskim, jakiego dokonała na jej siostra Katarzyna Żerońska w księgach grodzkich warszawskich, tytułem posagu dla jej siostr Anny Marianny Parzniewskich. Zofia Kobierzycka zapewni, że każda z nich ma otrzymać dziesięć tysięcy złotych, do wypłaty w ciągu roku po wyjściu danej siostry za mąż. Wadium odpowiada sumie zobowiązania.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

¹ Zostawiono puste miejsce na nazwę miejsca.

14/3667

Wilno, 29 kwietnia [1639]

Feria Sexta ante Dominicam Conductus Paschae

s. 23 – 24

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Piasecki, starosta bolnicki. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Daniela Żydkiewicza, Jana Zawady, Andrzeja Michałowicza, Stanisława Zaremby i Różyńskiego¹.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

¹ Zostawiono puste miejsce na imię.

15/3668

Wilno, 5 maja [1639]

Feria Quinta ante Dominicam Misericordiae

s. 24 – 27

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Hieronim Piestrzecki, syn zmarłego Krzysztofa, brat i spadkobierca zmarłego Pawła. Zeznał w imieniu swoim, a także jako opiekun bratanków, Hieronima i Krzysztofa, synów zmarłego Mikołaja, pokwitowanie Jakuba Sobieskiego, wojewody bełskiego z dwóch zapisów. Pierwszy dotyczył dożywocia na wsiach Manajów i Szyszkowce w powiecie lwowskim, w związku z zapisem czterech tysięcy złotych polskich na rzecz Pawła Piestrzeckiego. Drugi zaś dotyczył zapisu długu w wysokości tysiąca trzystu złotych polskich, dokonanego przez Jakuba Sobieskiego w aktach grodzkich lwowskich, 24 stycznia (*Sabbatho post festum Sanctae Agnetis Virginis et Martyris*) 1632 roku a także z sumy pięciuset złotych znalezionych po śmierci tegoż [Pawła Piestrzeckiego] w szkatułce i wszelkich pozostawionych przez niego kosztowności złotych, srebrnych, szat i koni. Małoletni Hieronim i Krzysztof zeznają w tej sprawie urzędowo gdy osiągną pełnoletniość. Wadium ustalono na osiem tysięcy złotych polskich.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

16/3669

Wilno, 6 maja [1639]

Feria Sexta ante Dominicam Misericordiae

s. 27 – 28

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jostus Słowikowski, prepozyt sądecki, kanonik krakowski, sekretarz JKM. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Jana Zawady, Andrzeja Mniszcha, Stanisława¹, Wojciecha (*Albertus*) Drozdowskiego, Jana Pruszkowskiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

¹ Zostawiono puste miejsce na nazwisko.

17/3670

Wilno, 10 maja [1639]

We wtorek przed Niedzielą 3 po Wielkinocy nablissy

s. 28 – 30

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Mikołaj Abramowicz na Wornianach, cześnik i przełożony nad armatą [generał artylerii] Wielkiego Księstwa Litewskiego, starosta starodubski i miedzialski. Zeznał zastawienie dóbr dziedzicznych Ostroładowice z dworem i wszystkimi przydatkami, w województwie kijowskim, mieszczaninowi gdańskiemu Jerzemu Hewłowi, faktorowi JKM za trzydzieści trzy tysiące sześćset złotych. Sumę tę odebrał już z rąk plebejusza Wilemdoka, sługi Hewła w liście zastawnym Mikołaja Abramowicza spisany w Wilnie 20 maja (1639 roku), opieczętowanym przez Tomasza Wolana, marszałka oszmiańskiego, Jarosza Wolana, podsędka oszmiańskiego, Piotra Kapaszewskiego.

Relatia tegoż – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. pol.

18/3671

[Wilno, 10 maja 1639]

iako wyży

s. 30 – 32

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął plebejusz Wilemdok, sługa mieszczanina gdańskiego Jerzego Hewła, faktora JKM. Zeznał zobowiązanie, iż Jerzy Hewel stanie w urzędzie miasta Gdańska i zaaprobuje umowę dzierżawy zastawnej dóbr Ostroładowice, które zostały zastawione przez Mikołaja Abramowicza na rzecz Jerzego Hewła, za trzydzieści trzy tysiące sześćset złotych. Pod nieobecność Hewła dobra te zostały wydzierżawione na rok Mikołajowi Abramowiczowi za trzy tysiące sześćset złotych. Arenda ta rozpoczyna się 24 czerwca 1639 a kończyć się ma w ten sam dzień 1640 roku. Opis warunków został spisany przez Wilemdoka, jako świadkowie przywołani byli też do opieczętowania Tomasz Wolan, marszałek oszmiański, Jarosz Wolan, podsędek oszmiański, Piotra Kapaszewski.

Relatia tegoż – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. pol.

19/3672

Wilno, 19 maja 1639

Feria quinta ante Dominicam Cantate

s. 32 – 34

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Andrzej Bujalski, sekretarz JKM. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Wojciecha (*Albertus*) Nossowskiego, do sprawy kaduka po niejakiu plebejuszu Szymonie Marcynie, prowiantmistrzu, mieszkańcu Elbląga.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

20/3673

[Wilno, 19 maja 1639]

ut supra

s. 34 – 35

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Krzysztof Gembicki, stolnik koronny, starosta gnieźnieński. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Jerzego Lordenga, mieszczanina elbląskiego w sprawie dzbana saletry, którą uzyskał od króla, przechowywanej w Elblągu.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

21/3674

Wilno, 21 maja [1639]

Sabbatho ante Dominicam Cantate

s. 35 – 37

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli ojcowie Bernardyn Szwab, kustosz czyli gwardian klasztoru św. Franciszka, Zakonu Braci Mniejszych, i Kazimierz Więckiewicz, spowiednik tego klasztoru wileńskiego. Zeznali ustanowienie pełnomocnika i mandatariusza w osobie Marcina Sławoszewskiego do sprawy zapisu tysiąca złotych polskich, umieszczonego w księgach kancelarii mniejszej koronnej w roku 1637. Dokonał go brat franciszkanin Wawrzyniec Załuski na swoich częściach dziedzicznych dóbr wsi Linków (*Lokow*), Wojska, Ossa w powiecie rawskim na rzecz klasztoru. Pełnomocnik może prowadzić sprawę w każdym urzędzie, a zwłaszcza w grodzkim rawskim, czy Trybunale Koronnym.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

22/3675

[Wilno, 21 maja 1639]

ut supra

s. 37 – 38

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jakub Szułdrski. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Mikołaja Szułdrskiego, swojego brata. Ma on reprezentować go w sądzie miejskim Poznania i w innych sądach w sprawie dóbr i sum pieniężnych, jakie otrzymał prawem kaduka od króla po niejakiu Adamie Kasprze Ciecierzyskim, Czechu, mieszkańcu Poznania.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

23/3676

Wilno, 23 maja 1639

Feria secunda post Dominicam Cantate

s. 38 – 39

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął plebejusz Jan Wałasiewicz, woźny sądowy. Przedstawił dokument ustanowienia go woźnym sądowym, podpisany przez Piotra Gembickiego, biskupa przemyskiego, kanclerza koronnego. Zwrócił się o możliwość złożenia przysięgi woźnego sądowego, którą przedstawił plebejusz Stanisław Sasiński, a także poświadczenie postrzyżyn. Tekst przysięgi.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac., jęz. pol.

24/3677

Wilno, 24 maja 1639

Feria tertia post Dominicam Cantate

s. 39 – 41

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęła Katarzyna Naruszewiczowa, wdowa po Samuelu Wołodkowiczu. Zeznała ustanowienie pełnomocników w osobach Szymona Więckowskiego, Jana Mieszkowskiego i Jana Dzielowskiego do spraw spadkowych po zmarłych Janie i Aleksandrze Kizinkowach.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

25/3678

Merecz, 3 czerwca [1639]

Feria sexta post festum Ascensionis Christi Domini

s. 41 – 43

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Krzysztof Gembicki, stolnik koronny, starosta gnieźnieński, dworzanin pokojowy JKM. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Andrzeja Bujalskiego, sekretarza JKM, w sprawie dóbr, jakie uzyskał prawem kaduka od króla po niejakim Gottfriedzie Krywessie, mieszkańcu Torunia.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

26/3679

Wilno, 17 czerwca [1639]

Feria sexta ante Festum Sanctissimae et Individuae Trinitatis

s. 43 – 45

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli Jakub Radziminowicz, rajca, przedstawiciel strony katolickiej, oraz Bogdan Zakrzewski rajca przedstawiciel strony prawosławnej, Marcin Kiewlicz jako zastępca Jana Pieczunkiewicza, Jan Komlewicz, przedstawiciel strony unickiej, Krzysztof Mamowicz, i Onikius Jacirkiewicz, rajcy roczni, Bartłomiej Gawłowicki, Stefan Dyczkowski, jako pisarze roczni, Aleksander Paszkiewicz, rajca, przedstawiciel strony katolickiej, Michał Serbejewicz rajca, przedstawiciel strony prawosławnej, Łukasz Obłomowicz rajca, przedstawiciel strony unickiej, Piotr Kotowicz, Stefan Repnicki rajcy seniorzy, przedstawiciele strony katolickiej, dorocznymi przedstawicielami kupców rezydentów wileńskich, Jan Łęski, Bazyl Filonowicz zamiast Jana Krzeczkwicza, Tomasz Zeligmacher, Jan Kaletnikowicz, Piotr Mitkiewicz, Tomasz Brażyc, w zastępstwie Piotra Grzyba i Wojciech Burba, w zastępstwie Chomy Matwiejewicza, Jakub Sadłowski w zastępstwie Mikołaja Siemiaszko, Aleksander Zuskiewicz, Józef Kojrekowicz, Jerzy Lymonth, i Tymoteusz Fiedorowicz, Bazyli Romanowicz, Krzysztof Wasilewicz, Zachariasz Szyczek, Jan Dubowicz, Jan Reberth, Eliasz Siemienowicz, Mikołaj Sienułowicz Wojciech (*Albertus*) Zenelajcis w imieniu swoim i całego magistratu wileńskiego ustanowili pełnomocników w osobach Mikołaja Klezewskiego, członka rady miejskiej, oraz mieszczan

Jana Kaletnikowicza i Szymona Piotrowicza, pisarza miejskiego, w sprawie w sądzie nadwornym dotyczącej ceł pobieranych od kupców wileńskich w Prusach od towarów wiezionych łądem i wodą.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

27/3680

[Wilno, 17 czerwca 1639]

ut supra

s. 45 – 46

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Tomasz Maksymilian Rusiecki. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Stanisława Kukskiego do sprawy majątku po niejakiemu Dircku Brasszerze Juniorze, obcokrajowcu, który zmarł w Gdańsku. Dobra po nim Rusiecki uzyskał od króla prawem kaduka.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

28/3681

Wilno, 25 czerwca 1639

Sabbatho in Crastino Festi Nativitatis Sancti Joanni Baptistae

s. 46 – 47

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jakub Lachowski, prowincjał zakonu jezuitów prowincji litewskiej, w imieniu trzech domów kolegiów; wileńskiego, płockiego i warszawskiego, ustanowił pełnomocników w osobach Adama Żydowskiego, Pawła Żytkiewicza, pisarza grodzkiego lubelskiego, Wojciecha (*Albertus*) Chudzińskiego do sprawy dóbr Sanniki ofiarowanych przez Annę Gostomską.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

29/3682

Szczytno, 16 lipca 1639

Sabbatho post Festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris

s. 48 – 49

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, kanclerz koronny. Zeznał ustanowienie pełnomocników dla spraw swoich oraz kapituły przemyskiej, w osobach Jana Mikłaszewskiego, prepozyta brzozowskiego, Jana Szembeka, Andrzeja zatorskiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

30/3683

Szczytno, 16 lipca 1639

Sabbatho post Festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris

s. 49 – 50

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jostus Słowikowski, kanonik krakowski. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Jana Zawady do odebrania sumy stu dziesięciu złotych polskich za dziesięcinę snopkową z roku 1633 z folwarku Brzezie, należną z mocy pewnego kontraktu od Stanisława Zieleńskiego, a zasądzoną przez Trybunał Koronny Lubelski, przechowywanej w sądzie ziemski lubelskim.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

31/3684

Szczytno, 16 lipca 1639

Sabbatho post Festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris
s. 50 – 52

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jostus Słowikowski, kanonik krakowski. Zeznał przekazanie Janowi Zawadzie sumy stu dziesięciu złotych polskich za dziesięcinę snopkową z roku 1633 z folwarku Brzezcie, należną z mocy pewnego kontraktu od Stanisława Zieleńskiego, a zasądzoną przez Trybunał Koronny Lubelski, przechowywaną w sądzie ziemski lubelskim.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

32/3685

Wilno, 25 lipca 1639

Feria secunda ipso die Sancti Jacobi Apostoli proxima
s. 52 – 54

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Adam Kazanowski, kasztelan sandomierski, podkomorzy koronny, starosta borysowski, solecki, bielski, kozienicki, nowotarski, wraz z małżonką Elżbietą, w sprawie dotyczącej starostwa soleckiego, trzymanego przez obu małżonków dożywotnio. Zeznał protestację wobec Pawła Zielińskiego, obecnego posiadacza wsi Białobrzegi (in. Białe Brzegi). Protest dotyczył rozgraniczania dóbr. W sprawie tej ustanowiona została komisja w kancelarii koronnej, doszło także do porozumienia ustnego stron. Jednakże Zieliński, bez wcześniejszego porozumienia, ogłosił to 11 lipca w spornych dobrach, wbrew ustaleniom, nie czekając też na komisję, naznaczoną na dzień 28 lipca, na którą Kazanowski nie może się stawić z powodu wyznaczenia zbyt krótkiego terminu.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

33/3686

Warszawa, 6 sierpnia 1639

Ipsa die Transfigurationis Christi Domini
s. 54 – 55

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Andrzej Bujalski, sekretarz JKM. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Krzysztofa Włoszynowskiego, pisarza grodzkiego kruszwickiego, komornika ziemskiego inowrocławskiego, Jana Chryzostoma Korzenkiewicza i Jana Malankowskiego, pisarza soleckiego w sprawie ośmiu dzbanów saletry, przechowywanych w Toruniu, jakie Bujalski otrzymał od króla prawem kaduka po niejakiem Kasprze Bolu, Szkocie.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

34/3687

[Warszawa, 6 sierpnia 1639]

ut supra
s. 55 – 57

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Krzysztof Rościszowski. Zeznał pokwitowanie Pawła Warszzyckiego, kasztelana konarskiego-

łęczyckiego z sumy dziesięciu tysięcy siedmuset złotych, jakie zapisane były na dobrach dziedzicznych tegoż, wsiach Czerniaków i Rakowo (*Rakow*)¹ w powiecie warszawskim w aktach grodzkich warszawskich. Kwituje go też z sumy tysiąca ośmuset złotych dochodu i czynszu od sumy głównej a także z sumy wadium odpowiadającego sumie zasadniczej, zapisanych w aktach grodzkich warszawskich. Suma ta została przekazana za pośrednictwem Jakuba Zadzika, biskupa krakowskiego, księcia siewierskiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

¹ Rakowo Wielkie, in. Raków Zob. *Atlas Historyczny Polski. Mazowsze w drugiej połowie XVI wieku*, pod red. W. Pałuckiego, cz. 2, Warszawa 1973, s. 210.

35/3688

Warszawa, 14 sierpnia 1639

Die Sabbathi in vigilia Festi Assumptionis Gloriosissimae Virginis Mariae

s. 57 – 58

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Małachowski, starosta stanisławowski, dworzanin JKM. Zeznał dopisanie sumy tysiąca złotych polskich do sumy siedmiu tysiąca złotych polskich długu, na rzecz Władysława Konstantyna Wituskiego, dworzanina JKM. Kwota zapisana jest na wsi Suchodół w powiecie gostynińskim, województwie rawskim¹, na zasadzie renty wykupnej. Zapisu dokonał Marcejan Wituski na rzecz Otrembosza² i jego żony, a następnie został on scedowany na Władysława Wituskiego w urzędzie grodzkim warszawskim.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

¹ W rzeczywistości w powiecie gabińskim.

² Zostawiono puste miejsce na imię.

36/3689

Warszawa, 29 października 1639

Sabbatho post Festum Simonis et Iuda Apostolorum proximo

s. 58 – 60

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Stanisław Laskowski, instygator koronny, cześnik łomżyński w imieniu swoim i skarbu koronnego. Zeznał protestację, przeciwko Marcinowi z Obór Leśniowolskiemu, staroście drohickiemu, w związku z najazdem przez tegoż wielką grupą ludzi różnej kondycji, dóbr królewskich Sanniki w województwie rawskim, w roku bieżącym. Wieś tę przywłaszczył sobie Leśniowolski wbrew prawu, a zwłaszcza konstytucji z roku 1609. Prawa do niej ma bowiem Franciszek Gostomski, wojewodzie kaliski.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

37/3690

Warszawa, 4 listopada 1639

Feria sexta post festum Omnium Sanctorum

s. 60 – 62

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli Piotr Gembicki, biskup przemyski, prepozyt miechowski i płocki, kanclerz koronny, Adam Kęcieski, kustosz, Walenty Cieszkowicz, prepozyt leżajski, Florian Popielski, zakonnik konwentu

miechowskiego. Zeznali ustanowienie pełnomocnika wszystkich spraw konwentu miechowskiego w osobie Adama Sleckiego, zakonnika konwentu Bożogrobców miechowskich, prepozyta Grodziska. Uzyskał on już wcześniej takie pełnomocnictwo, w Częstochowie 16 sierpnia (*in crastino Festi Assumptionis Beatissimae Virginis Mariae*) 1638 roku. Pełnomocnictwo dotyczy w szczególności sprawy odzyskania wsi dziedzicznych Grodzisko, Grochutowo (*Bochutowo*), Jankowo i opuszczonej wsi Sierzchowo zwanej też Czerszewo.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

38/3691

Warszawa, 12 listopada 1639

Die Sabbatho in crastino Festi Sancti Martini

s. 62 – 64

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęła Jadwiga Wypyska, żona Jana Wypyskiego, chorążego nurskiego, wraz z opiekunem, Marcinem Sławoszewkim, zgodnie z prawem magdeburskim inaczej chełmińskim. Zeznała ustąpienie na rzecz męża ze swojej kamienicy dziedzicznej przy rynku miasta Lwowa, położonej obok kamienicy Nostowskiego¹

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

¹ Zostawiono puste miejsce na nazwę drugiej kamienicy. Jadwiga z Łuszkowskich Wypyska była kochanką Władysława IV, kamienicę mogła wykupić dzięki jego wsparciu. S. Ochman-Staniszevska, *Dynastia Wazów w Polsce*, Warszawa 2006, s. 135,138.

39/3692

Warszawa, 10 grudnia 1639

Sabbatho ante Festum Sanctae Luciae Virginis

s. 64 – 65

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski, prepozyt miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał zapis na rzecz Pawła Gembickiego, podczaszego poznańskiego, bratanka, w wysokości dwunastu tysięcy złotych polskich długu, na wszystkich swoich dobrach. Zobowiązuje się dług ten spłacić na święto narodzin Jana Chrzciciela w roku przyszłym, w urzędzie grodzkim¹. Wadium odpowiada sumie długu.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

¹ Zostawiono puste miejsce na nazwę miejscową.

40/3693

Warszawa, 22 grudnia 1639

Feria sexta ante festa solennia Nativitatis Christi Domini

s. 65 – 67

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jan Kasper Krawth, medyk JKM. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Krzysztofa Najmanowicza, rajcy krakowskiego, Wawrzyńca Śmieszkowicza, mieszczanina krakowskiego, doktorów filozofii i medycyny. Reprezentować go mają przed sądem grodzkim lub miejskim krakowskim w sprawie z plebejuszem Francisco della Torre, faktorem zmarłego mieszczanina

Juliusza Attavanti o pewną sumę za osiemset pięćdziesiąt beczek soli, które sprzedał i nie uzyskał zapłaty.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

41/3694

Warszawa, 24 grudnia 1639

Die Sabbatho in Vigilia Festi Nativitatis Christi Domini

s. 67 – 70

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli Wojciech (*Albertus*) i Stanisław Przedworscy, synowie zmarłego Stefana. Zeznali ustąpienie ze swoich części dziedzicznych wsi Baniocha¹ w województwie mazowieckim, ziemi czerskiej, na rzecz Aleksandra Szelskiego, miecznika ziemi różańskiej, dworzanina JKM. Staną na wezwanie w sprawie w urzędzie grodzkim warszawskim.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

¹ In. Baniecha *Atlas Historyczny Polski. Mazowsze w drugiej połowie XVI wieku*, pod red. W. Pałuckiego, cz. 2, Warszawa 1973, s. 147.

42/3695

Warszawa, 24 grudnia 1639

Die Sabbatho in Vigilia Festi Nativitatis Christi Domini

s. 70 – 71

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli Aleksander Szelski, miecznik ziemi różańskiej, dworzanin JKM z jednej strony oraz Wojciech (*Albertus*) i Stanisław Przedworscy, synowie zmarłego Stefana. Zeznali pewną umowę dotyczącą wsi Baniocha w województwie mazowieckim, ziemi czerskiej, którą potwierdzają we wszystkich punktach. Staną na wezwanie w sprawie w urzędzie grodzkim warszawskim.

Relacja Piotra Gembickiego, biskupa przemyskiego, dziekana krakowskiego, prepozyta generalnego miechowskiego i płockiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

k. 72 – 74 przekreślone, bez wpisów.

k. 75 Informacja o rozpoczęciu wpisów z roku 1640

43/3696

Warszawa, 2 stycznia 1640

In Crastino Festi Circumcisionis Christi Domini

s. 75 – 76

Król¹ potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Michał Meier, pisarz kancelarii koronnej. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Michała Technera, mieszczanina gdańskiego w sprawie odzyskania dóbr ruchomych i nieruchomych, pieniędzy, towarów, sprzętów po niejakiem Roloffie Janschu Wiktorze, zwanym też Tonkenmacher, mieszkańcu Gdańska, które Meier uzyskał z nadania królewskiego.

Relacja Piotra Gembickiego, biskupa przemyskiego, dziekana krakowskiego, prepozyta generalnego miechowskiego i płockiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

¹ Tytulatura: *Vladislaus Quartus Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae, Smolensciae, Czernichoviaequae nec non Suecorum Gottorum Vandalorumque haereditarius Rex.*

44/3697

Warszawa, 12 stycznia 1640

Feria Quinta post festum Epiphaniae proxima

s. 77 – 78

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęła Krystyna Sapieżanka Gembicka, żona Krzysztofa Gembickiego, stolnika koronnego, starosty gnieźnieńskiego.

Zeznała, w asystencji męża, ustanowienie pełnomocnika w osobie Stanisława Żmijewskiego do swoich spraw w urzędzie grodzkim ciechanowskim.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

45/3698

Warszawa, 10 lutego 1640

Feria sexta post festum Sanctae Apolloniae Virginis

s. 78 – 79

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Tomasz Piotr Bielecki, sekretarz kancelarii koronnej. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Tomasza Inglisa, wójta i mieszczanina ciechanowskiego, dla odebrania dóbr ruchomych i nieruchomości, klejnotów, towarów, pieniędzy, jakie Bielecki uzyskał kadukiem z nadania królewskiego po jakimś Albercie Humeltonie, Szkocie i mieszkańcu Ciechanowa.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

46/3699

Warszawa, 18 lutego 1640

Sabbatho post festum Sancti Valentini

s. 79 – 80

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Andrzej Bujalski, sekretarz JKM. Zeznał ustanowienie pełnomocników i mandatariuszy w osobach Jana Karola Krasowskiego i Macieja Bukowskiego, do sprawy odzyskania wszelkich dóbr, jakie uzyskał prawem kaduka od króla po jakimś Jakubie, mieszkańcu i kupcu lubelskim.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

47/3700

Warszawa, 27 lutego 1640

Feria secunda post festum Sancti Mathiae Apostoli

s. 80 – 82

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jan Gembicki, wybrany opat trzemeszeński, sekretarz JKM, regens kancelarii większej koronnej. Zeznał ustanowienie pełnomocników swoich i klasztoru w Trzemesznie, w osobach Jana Tańskiego, pisarza grodzkiego gnieźnieńskiego, Abrahama Bierkowskiego, Stanisława Kościńskiego, Łukasza Karniewskiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

48/3701

Warszawa, 2 marca 1640

Feria sexta ante Dominicam Reminiscere Quadragesimalem

s. 82 – 84

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Ignacy Pierzchała, syn zmarłego Mikołaja i Korduli Dąbrowianki. Zeznał ustąpienie i sprzedaż swoich dóbr dziedzicznych, mianowicie ziemi czyli włók zwanych Pierzchalińskie, położonych na przedmieściu Wiślicy zwanym Kuchary, oraz innej ziemi położonej tam na przedmieściu o nazwie Borek, a także drewnianego domu przy rynku tegoż miasta, na rzecz Marcina Świeżyńskiego, wiceinstygatora litewskiego, za sumę pięciu tysięcy złotych polskich.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

49/3702

Warszawa [, 2 marca 1640]

ut supra

s. 84 – 85

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Ignacy¹ Pierzchała, syn Mikołaja i Korduli Dąbrowianki. Zeznał pokwitowanie Marcina Świeżyńskiego, sekretarza JKM, swego ojczyma, z wszelkich dóbr po ojcu i po matce, w tym z oprawy posagu matki.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

¹ W tekście błędnie Mikołaj.

50/3703

Warszawa [, 2 marca 1640]

ut supra

s. 85 – 86

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Marcin Świeżyński, wiceinstygator litewski, sekretarz JKM. Zeznał zapis na rzecz Ignacego Pierzchały swojego pasierba, w wysokości tysiąca pięciuset złotych polskich długu, jaki zobowiązuje się spłacić na św. Macieja Apostoła (25 lutego) w 1641 roku w kancelarii większej koronnej. Wadium odpowiada sumie długu. Zapisuje tę sumę na wszystkich swoich dobrach, a zwłaszcza na kamienicy w Warszawie przy ulicy Krzywe Koło.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

51/3704

Warszawa, 3 marca 1640

Sabbatho ante Dominicam Reminiscere

s. 86 – 88

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski prepozyt generalny miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał ustanowienie pełnomocników swoich i prepozytury płockiej w osobach Adama Żydowskiego, Maszkowskiego¹, Krzysztofa Włoszynowskiego, pisarza grodzkiego kruszwickiego i Andrzeja Mniszka.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

¹ Zostawiono puste miejsce na imię.

52/3705

Warszawa, 10 marca 1640

Sabbatho ante Dominicam Oculi Quadragesimalem

s. 88 – 89

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Stanisław Kazimierz Żelgowski. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Michała Meiera, sekretarza kancelarii koronnej¹, w sprawie młyna zwanego Rieça w starostwie dybowskim, zajmuje się tym komisja wyznaczona przez króla.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

¹ Zostawiono miejsce na drugie nazwisko.

53/3706

Warszawa, 16 marca 1640

Feria sexta ante Dominicam Laetare Quadragesimalem

s. 89 – 90

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli Jakub Chronowski, sekretarz JKM i Mateusz Baryczka, mieszczanin, ławnik Starej Warszawy. Zeznali zawarcie pewnej umowy w Warszawie, 20 stycznia roku 1640, którą potwierdzają we wszystkich punktach. Wadium ustalono na dwadzieścia tysięcy złotych polskich. Staną na wezwanie w sprawie w sądzie lub urzędzie wymienionym w umowie.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

54/3707

Warszawa, 31 marca 1640

Pridie videlicet Sabbatho Dominicæ Palmarum Quadragesimalem

s. 90 – 92

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski prepozyt generalny miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał w imieniu swoim, kapituły przemyskiej oraz konwentu miechowskiego, ustanowienie pełnomocników w osobach Adama Żydowskiego, Jana Zawady, Daniela Żydkiewicza, pisarza grodzkiego lubelskiego, Andrzeja Mniszka, Jana Szembeka, i Jana Chrzęstowicza. Jan Szembek i Jan Chrzęstowicz mogą też zastępować innych pełnomocników.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

55/3708

Warszawa, 14 kwietnia 1640

Sabbatho ante Dominicam Confuctus Paschæ

s. 92 – 94

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęła Zofia z Karniowa Chądzyńska (*Chądzyńska*), wdowa po Andrzeju Chądzyńskim, wojewodzie podlaskim. Zeznała protestację przeciwko Annie Arciszewskiej, która skłoniła swojego męża Adama Gumowskiego, podczaszego warszawskiego, do niekorzystnych rozporządzeń majątkowych związanych ze sprawami jego wnuków, Kazimierza i Tomasza Gumowskich, synów zmarłego Pawła, oraz Tomasza, Jana, Stanisława, Mikołaja, Stefana, synów zmarłego Stanisława. Adam Gumowski, mający osiemdziesiąt dziewięć lat, z racji wieku, zdziecinnienia, został skłoniony przez nią do poczynienia niekorzystnych dla wnuków

rozmaitych zapisów. Rozchodzą się też pogłoski o zamiarach Arciszewskiej zmierzających do wykluczenia wnuków Gumowskiego od dziedziczenia poprzez zapisy w testamencie.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

56/3709

Warszawa, 11 maja 1640

Feria sexta ante Dominicam Rogationum

s. 94 – 96

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski prepozyt generalny miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał w imieniu swoim oraz konwentu miechowskiego, ustanowienie pełnomocników w osobach Adama Żydowskiego, Jana Zawady, Daniela Żydkiwicza, pisarza grodzkiego lubelskiego, Andrzeja Mniszka, Lewińskiego¹.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

¹ Zostawiono puste miejsce na imię.

57/3710

Warszawa, 19 maja 1640

Sabbatho post festum Ascensionis Christi Domini

s. 96 – 97

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Paweł Gembicki, podczaszy poznański. Zeznał pokwitowanie Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego z sumy piętnastu tysięcy złotych polskich, włączając w to dwanaście tysięcy złotych polskich zapisanych w kancelarii koronnej, roku 1639, 10 grudnia (*sabbatho ante festum Sanctae Luciae*).

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

58/3711

Warszawa, 23 maja 1640

Feria tertia post festum Ascensionis Christi Domini

s. 97 – 98

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Maciej Poniatowski. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Walentego Piotrowskiego, regensa kancelarii grodzkiej kaliskiej, Andrzeja Pączkowskiego, Łukasza Mielińskiego w zakresie spraw o naruszenie prawa z poddanymi ze wsi Rajskowo.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

59/3712

[Warszawa, 23 maja 1640]

ut supra

s. 98 – 99

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął plebejusz Bartłomiej Kalachin, mieszkaniec Radymna. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Wojciecha (*Albertus*) Rosnowskiego i Chudzyńskiego¹ w sprawie jaką ma z Żydem Idzikim, poborcą czy też administratorem cła lubelskiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

¹ Zostawiono puste miejsce na imię.

60/3713

[Warszawa ?, 1640 ?]¹

b. d

s. 99 – 100 a

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Gneomer Reinhold Krokowski, starosta łęborski. Zeznał zobowiązanie z tytułu nadania mu przez króla starostwa łęborskiego, w dokumencie wystawionym w Warszawie 4 czerwca [1640 ?]¹, iż doprowadzi to starostwo do stanu sprzed wojny, sprowadzi chłopów zwanych gburami oraz zagrodników.

jęz. lac.

¹ W księdze brak fragmentu tekstu, strony z datacją. W dokumencie datacja przywołanego nadania brzmi *in anno presenti*. Następny dokument datowany jest na kwiecień 1641 roku.

[1641]

61/3714

Warszawa, 6 kwietnia 1641

Die Sabbathi ante Dominicam Conductus Paschae

s. 100 a – 100 b

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Stanisław Sławiński, kanclerz gnieźnieński, kanonik poznański, łączycycki, sekretarz JKM. Zeznał ustanowienie pełnomocników i mandatariuszy w osobach Samuela Sokołowskiego, dziekana uniejowskiego, proboszcza szadkowskiego, Jana Żeromskiego, komornika ziemskiego sieradzkiego, Jana Bartochowskiego, Jana Świeżyńskiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

62/3715

Warszawa, 11 kwietnia 1641

Feria quinta ante Dominicam Misericordiae

s. 100 b – k 101

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęła królowna Anna Katarzyna, w asyście królewiczów [Jana] Kazimierza i Karola Ferdynanda, biskupa płockiego. Zeznała ustąpienie z domu położonego w Warszawie przy ulicy zwanej Krakowskie Przedmieście, od strony Wisły, jaki odziedziczyła po swoich rodzicach. Daje go mieszczce Małgorzacie, wdowie po mieszczaninie Sebastianie Wakniczu.

Relacja Piotra Gembickiego, biskupa przemyskiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

63/3716

Warszawa, 16 kwietnia 1641

Feria tertia post Dominicam Misericordiae

k 101 a – 102

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski prepozyt generalny miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Jana Bartochowskiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

64/3717

Warszawa, 30 sierpnia 1641

Feria sexta ante Festum Sancti Aegidii

k 102 – 103

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Andrzej Świnołęski. Zeznał pewną umowę, jaką zawarł z Mikołajem Sławoszewskim w Warszawie 27 bieżącego miesiąca, potwierdza ją we wszystkich punktach. Wadium ustanowione zostaje na tysiąc dwieście złotych polskich. Stanie na wezwanie w sprawie w urzędzie grodzkim warszawskim. Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

65/3718

Warszawa, 30 sierpnia 1641

Feria sexta ante Festum Sancti Aegidii

k 103 – 104

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Andrzej Świnołęski. Zeznał pewną umowę, jaką zawarł z Mikołajem Sławoszewskim w Warszawie w dniu składania zeznania, (tj. 30 sierpnia), potwierdza ją we wszystkich punktach. Wadium ustanowione zostaje na trzysta złotych polskich. Stanie na wezwanie w sprawie w urzędzie grodzkim warszawskim.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

66/3719

Warszawa, 1 października 1641

Feria tertia post festum Sancti Michaelis proxima

k 104 – 105 v

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Feliks Jan Spinek na Będkowie, syn Piotra. Zeznał, iż zobowiązuje się wykonać wszystkie postanowienia zawarte w umowie spisanej w Warszawie 28 września 1641 roku na rzecz Jana Maszkowskiego, syna Macieja, pana na Maszkowicach i Będkowie. Stanie na wezwanie w sprawie przed sądem grodzkim piotrkowskim.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

67/3720

Warszawa, 8 października 1641

Feria tertia post festum Sancti Francisci

k 105 v – 106

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Maciej Poniatowski. Zeznał ustąpienie z praw do połowy wsi Borków (in. Borkowo) w województwie kaliskim na rzecz Samuela Wojskiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

68/3721

Warszawa, 14 października 1641

Feria secunda ante festum Sanctae Hedvigis

k 106 – 107

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Stanisław Sławiński, kanclerz gnieźnieński, kanonik łączycki oraz Piotr Sławiński, sekretarz JKM, bracia rodzeni.

Zeznali w imieniu swoim a także brata Mikołaja i siostry stryjecznej Anny, córki zmarłego Macieja Sławińskiego, a także Kazimierza, Stanisława, Łukasza, synów zmarłego Macieja, jako ich opiekunowie. Ustanowili Jakuba Sławińskiego, swojego brata, jako pełnomocnika do sprawy ze Stanisławem Sławińskim, w kwestii dwustu złotych polskich długu, zapisanego w urzędzie grodzkim gnieźnieńskim, przez nieżyjącą już Zofię ze Sławna Kęsicką, zamężną ze Stanisławem Kęsickim, w drugim małżeństwie z Marcinem Żarczyńskim. Po śmierci Marianny Kęsickiej zapis ten przypadł wspomnianej Zofii Sławińskiej, siostrze Piotra i Stanisława Sławińskich, przysądzony został przez Trybunał Koronny Piotrkowski.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

69/3722

Warszawa, 14 października 1641

Feria secunda ante festum Sanctae Hedvigis

k 107 – 107 v

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Stanisław Sławiński, kanclerz gnieźnieński, kanonik łęczycki. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Jakuba Sławińskiego, swego brata, oraz Kazimierza Bieniewskiego, Jana Miedzianowskiego, Jana Bartochowskiego, Szymona Wodeńskiego, Szymona Słupeckiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

70/3723

Warszawa, 14 października 1641

Feria secunda ante festum Sanctae Hedvigis

k 108 – 108 v

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Franciszek Niałecki. Zeznał potwierdzenie zeznania, podpisanego przez siebie, datowanego na 12 października w Warszawie, a dotyczącego tysiąca złotych polskich długu.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

71/3724

Warszawa, 16 października 1641

feria quarta in crastino Sanctae Hedvigis

k 108 v – 109

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Sebastian Zacherla, mieszczanin i kupiec krakowski, oraz mieszczanin Jacek Orlandi, syn Franciszka Orlandi, mieszczanina i kupca warszawskiego. Zeznali wzajemne pokwitowanie spisane w Warszawie z datą dzisiejszą (16 października).

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

72/3725

Warszawa, 16 października 1641

Feria quarta post festum Sanctae Hedvigis Electae proxima

k 109 – 110

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski prepozyt generalny miechowski i plocki, kanclerz koronny. Zeznał zapis na swoich dobrach, na rzecz Marcina Świącickiego, kanonika przemyskiego, długu w wysokości czterech tysięcy złotych polskich, do spłaty na dzień Narodzenia Jana

Chrzyciela (24 czerwca), w roku 1642, w urzędzie grodzkim poznańskim. Wadium odpowiada sumie długu. Stanie na wezwanie w sprawie w urzędzie grodzkim poznańskim. Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

73/3726

Warszawa, [16 października 1641]

ut supra

k 110 – 110 v

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski prepozyt generalny miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Jana Bartochowskiego, Kazimierza Bieniewskiego, Krzysztofa Włoszynowskiego, pisarza grodzkiego kruszwickiego, Szymona Wodyńskiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

74/3727

Warszawa, 26 października 1641

Sabbatho ante festum Sanctorum Judae et Simonis Apostolorum

k 110 v – 111 v

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski prepozyt generalny miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał, przywołując poprzednie protesty, zwłaszcza Jana Wężyka, arcybiskupa gnieźnieńskiego i innych duchownych, protestację przeciwko prawosławnym, dotyczącą szczególnie uchwalonej na minionym sejmie konstytucji o restytucji Sylwestra Hulewicza i pewnych wsi przynależnych do władcy przemyskiego¹.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

¹ *Restytucya Urodzonego Sylwestra Hulewicza*, Konstytucja uchwalona na sejmie 1641 roku, zob. *Volumina Legum*, ed. J. Ohryzko, t. IV, Petersburg 1859, s. 8.

75/3728

Warszawa, 20 listopada 1641

Feria quarta pridie festi Praesentationis Beatissimae Mariae Virginis

k 111 v – 112 v

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Justus Słowikowski, kanonik i archiprezbiter krakowski, sekretarz JKM. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Piotra Sławęckiego, sekretarza JKM w sądach ziemskich i grodzkich krakowskich.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

76/3729

[Warszawa, 20 listopada 1641]

ut supra

k 112 v – 113

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Kasper Rogalicz. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Andrzeja Czeskiego, syndyka miasta Krakowa i Jana Ardentego, ważniczego w żupach wielickich.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

77/3730

Warszawa, 24 grudnia 1641

Ipsa die in Vigilia Nativitatis Christi Domini

k 113 – 115

Król potwierdza, że na prośbę chorej Elżbiety Magnuskiej, wdowy po Wawrzyńcu Kamińskim został wysłany do niej, celem odebrania zeznania w jej dobrach Folwarki czyli Kałużyn, w pobliżu Warszawy, Andrzej Bujalski, sekretarz JKM. Zeznała ustąpienie swoich dóbr dziedzicznych, folwarku we wsi Kałużyn, zwanej też Folwarki, który uzyskała drogą dziedziczenia, na rzecz córki, Agnieszki Skąpskiej (*Skampska*), wdowy po Marcinie Skąpskim, pisarzu kancelarii koronnej.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

78/3731

Warszawa, 24 grudnia 1641

Ipsa die in Vigilia Nativitatis Christi Domini

k 115 – 117

Król potwierdza, że na prośbę chorej Elżbiety Magnuskiej, wdowy po Wawrzyńcu Kamińskim został wysłany do niej, celem odebrania zeznania w jej dobrach Folwarki czyli Kałużyn (*Kalenczyn*), w pobliżu Warszawy, Andrzej Bujalski, sekretarz JKM. Zeznała ustąpienie swoich dóbr dziedzicznych, pewnych gruntów na przedmieściu Warszawy, zwanym Nowy Świat, w stronę wsi Ujazdów, z przynależnymi czynszami, na rzecz córki, Agnieszki Skąpskiej (*Skampska*), wdowy po Marcinie Skąpskim, sekretarzu kancelarii koronnej.

Na jednym gruncie z czynszem siedzi plebejusz Jan Wróbel, na drugim plebejusz Wojciech (*Albertus*) Krawiec, na trzecim plebejusz Jerzy¹, na czwartym plebejka Kapturowa², na piątym plebejusz Jan Kozak, na szóstym Jan Szewc. Do którego przynależy jeszcze pół włóki (*manusus*) ziemi, która rozciąga się od brzegu Wisły do granicy wsi Wielka Wola, z drugiej zaś strony ciągnie się przy ziemi warszawskiego szpitala dla biednych przy kościele pod wezwaniem św. Marcina z jednej strony i przy ziemi plebejusza Stanisława Bednarza. Dobra te pozyskała wraz ze zmarłym mężem Wawrzyńcem Kamińskim od Jerzego Obrąbalskiego prawem dziedzicznym.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

¹ Zostawiono puste miejsce na nazwisko.

² Zostawiono puste miejsce na imię.

79/3732

Warszawa, 24 grudnia 1641

Ipsa die in Vigilia Nativitatis Christi Domini

k 117 – 119

Król potwierdza, że na prośbę chorej Elżbiety Magnuskiej, wdowy po Wawrzyńcu Kamińskim został wysłany do niej, celem odebrania zeznania w jej dobrach Folwarki czyli Kałużyn (*Kalenczyn*), w pobliżu Warszawy, Andrzej Bujalski, sekretarz JKM. Zeznała, iż prowadzona naturalną miłością, wobec Pudyki Konstancji Skąpskiej, córki Marcina Skąpskiego i Agnieszki Kamińskiej, jej córki, ustępuje na rzecz Pudyki z trzech gruntów dziedzicznych położonych na przedmieściu Warszawy, zwanym Nowy Świat, i z należnych

czynszów od znajdujących się tam domów. Pierwszy grunt trzyma plebejusz Paweł Wojner, drugi plebejusz Wacław Gustaw, trzeci plebejusz Jakub Chwalibowski. Dobra te Elżbieta uzyskała wraz z mężem Wawrzyńcem Kamińskim od Jerzego Obrąbalskiego.

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

k 119 v – 120 przekreślone, bez wpisów.

k 121, wzmianka o rozpoczęciu wpisów z roku **1642**

80/3733

Warszawa, 7 stycznia 1642

Feria tertia in crastino festi Sanctorum Trium Regum

k 121 – 122

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Daniel Kirscher, pisarz kamery JKM. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie mieszczanina Piotra Ferbesa, faktora JKM do sprawy w sądzie miejskim elbląskim dotyczącym uzyskania majątku, przyznanego Kirscherowi przez króla prawem kaduka po niejaki Janie Weissie.

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

81/3734

Warszawa, 11 stycznia 1642

Sabbatho post festum Sanctorum Trium Regum

k 122 – 122 v

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Teodor Denhoff, dworzanin pokojowy JKM. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Tomasza Hertmańskiego w sprawie o uzyskanie majątku przyznanego Denhoffowi po niejaki Abrahamie Wibe, mocą nadania królewskiego prawem kaduka.

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

82/3735

Warszawa, 28 lutego 1642

Feria sexta post festum Sanctae Mathiae Apostoli

k 122 v – 124

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli Wojciech Wężyk, dziekan gnieźnieński, kustosz krakowski, Marcin Starczewski, dziekan płocki, kanonicy gnieźnieńscy, krakowscy, warszawscy, sekretarze JKM. Zeznali, w imieniu arcybiskupa, biskupów i senatorów protestację skierowaną przeciwko wyznawcom religii prawosławnej, złożoną w Warszawie 12 lutego 1642 roku. W gronie protestujących byli: Maciej Łubieński, arcybiskup gnieźnieński, legat i prymas, Andrzej Szodrski, biskup poznański, Andrzej Gembicki, biskup łucki, Piotr Gembicki, biskup przemyski, kanclerz koronny, Aleksander Sokołowski, biskup kijowski, Albrycht Stanisław Radziwiłł, książę na Ołyce i Niświeżu, kanclerz litewski, Kazimierz Sapięha, marszałek nadworny litewski. Przypomnieli też protestację Jana Wężyka, arcybiskupa gnieźnieńskiego, i innych senatorów, z czasu koronacji i z roku 1635, skierowaną przeciwko wszelkim dokumentom i punktom wydanym na rzecz prawosławnych, także podczas sejmu z 1641 roku.

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

83/3736

Warszawa, 8 marca 1642

Sabbatho post festum Sancti Casimiri Confessoris

k 124 – 124 v

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jan Ardenti, jako pełnomocnik Hieronima Pinocciego, faktora JKM z jednej strony i Jan Praclewicz, mieszczanin warszawski z żoną Leonorą Orlandówną z drugiej strony. Zeznali pewną umowę, zawartą w Warszawie 30 grudnia roku 1643 [sic!]¹, którą potwierdzają we wszystkich punktach.

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

¹ Pomyłka w datacji.

84/3737

Warszawa, 1 marca 1642

W sobotę po święcie Macieia Aposztoła

k 124 v – 128

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jerzy Karol Hlebowicz na Dąbrownie, podstoli litewski, starosta oniksteński, radoszkowski. Zeznał ustąpienie na drodze sprzedaży ze swoich dóbr na rzecz Stefana Aksaka (*Axak*), sędziego ziemskiego kijowskiego, starosty ostrskiego, bobrownickiego. Sprzedaż dotyczyła miasteczka Rusanów nad Dnieprem, miasteczka Hohołów [in. Hoholew] na gruncie rusanowskim oraz siół [wsi] Starzyce nad rzeką Starzycą, Krasiłowka, Płowskie (in. Tłoska) nad rzeką Płowską, ze wszystkimi przynależnościami, położonych w województwie kijowskim. Prawa te Hlebowicz uzyskał *prawem darownym wiecznym* od matki, Marcybelli Anny, księżnej na Korcu [Koreckiej], wdowy z pierwszego małżeństwa po Mikołaju Hlebowiczu, kasztelanie wileńskim, wdowy z drugiego małżeństwa po Janie Rakowskim, wojewodzie witebskim, staroście jałowickim i mścibowskim. Marcybella uzyskała te dobra od Anny Chodkiewiczówny, księżnej Jachimowej Koreckiej, swojej matki, babki Jerzego Karola. Kwota sprzedaży wynosiła osiemdziesiąt tysięcy złotych polskich, Hlebowicz kwituje Aksaka z tej sumy. Dokument sprzedaży spisany został przez Jerzego Karola Hlebowicza w Rakliskach 19 listopada 1640 roku, został podpisany i opieczetowany przez niego a także przez zaproszonych do tego ustnie Adama Macieja Sakowicza, podkomorzego oszmiańskiego, starostę sieniewskiego, metelskiego, Jana Chrapowickiego, Andrzeja Brzozowskiego.

Sprawa iako wyży – [Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.]

jęz. pol.

85/3738

Warszawa, 11 marca 1642

Feria tertia post Dominicam Cinerum proxima

k 128 – 128 v

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Maciej Poniatowski. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Jana Wawrowskiego, wojskiego kaliskiego, Andrzeja Radolińskiego, Sebastiana Grzembskiego, Walentego Piotrowskiego.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

86/3739

Warszawa, 28 marca 1642

Feria sexta ante Dominicam Laetare Quadragesimalem

k 128 v – 129

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Stanisław Żeligowski. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Jana Tadajewskiego (*Thadaiewski*) do sprawy uzyskania pewnego młyna w starostwie Dybowskim, zwanego Rycca, nadanego mu przez króla.

Relacja *eiusdem* – Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

87/3740

b.d.i m. [1642 ?]¹

Feria sexta ante Dominicam Laetare Quadragesimalem

k 129 v

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jan Fryderyk de Lennep, komornik królowej. Zeznał w imieniu swoim i córki Marii ustanowienie mieszczanina Godtshalka Hollenhagena swoim pełnomocnikiem w sprawie dóbr zwanych Drogen położonych w Durben, w Księstwie Kurlandii, powinny one przypaść mu w drodze naturalnej sukcesji dóbr.

jęz. lac.

¹ Tekst nie zachował się w całości.

88/3741

Warszawa, 27 czerwca 1642

Feria sexta post festum Nativitatis Sancti Joanni Baptistae

k 130 – 131

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęła królowna Anna Katarzyna Konstancja [Wazówna], siostra króla, żona Filipa Wilhelma, palatyna Renu, w asyście i za zgodą męża. Zeznała otrzymanie posagu w kwocie dwustu czterdziestu trzech tysięcy talarów Rzeszy w gotówce, a także rozmaitych sprzętów z dóbr ojczystych i matczynych. W związku z tym rezygnuje z pozostałych należności na rzecz króla, za wyłączeniem sum należnych jej z dóbr żywieckich¹.

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

¹ K. Chłapowski, *Spór o kupno dóbr żywieckich przez królową Konstancję w latach 1624-1631*, „Kwartalnik Historyczny”, R CIV, 1997, z. 2, s. 4-14.

89/3742

Warszawa, [27 czerwca 1642]

Ut supra

k 131 – 132

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Filip Wilhelm, palatyn Renu. Zeznał zabezpieczenie swego podarunku ślubnego, dla królowny Anny Katarzyny Konstancji [Wazówny], swojej żony w kwocie dwudziestu tysięcy złotych reńskich na wszystkich swoich dobrach.

Relacja *ut supra* Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

90/3743

Warszawa, [27 czerwca 1642]

Ut supra

k 132 – 133

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Filip Wilhelm, palatyn Renu. Zeznał gwarancję złożenia hołdu przez swoich baronów i innych poddanych królownie Annie Katarzynie Konstancji [Wazównie], swojej żonie, tak jak zostało to ujęte w paktach małżeńskich.

Relacja *ut supra* Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

91/3744

Warszawa, [27 czerwca 1642]

Ut supra

k 133 – 133 v

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął królewicz Jan Kazimierz [Waza], posiadacz sum należnych do corocznej spłaty z Królestwa Neapolu. Zeznał ustąpienie ze swoich praw dziedzicznych do tych sum na rzecz siostry, Anny Katarzyny Konstancji, żony Filipa Wilhelma, palatyna Renu.

Relacja *ut supra* Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

92/3745

Warszawa, [27 czerwca 1642]

Ut supra

k 133 v – 134

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Filip Wilhelm, palatyn Renu. Zeznał zapewnienie sukcesji na swoich władztwach dla swojego pierworodnego syna, co wynika z układu małżeńskiego zawartego przezeń z królem Władysławem IV, na mocy którego zawarł związek z królowną Anną Katarzyną Konstancją [Wazówną]. Jeśli z tego związku narodzi się syn, po śmierci palatyna obejmie władztwo na wszystkich jego włościach.

Relacja *ut supra* Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

93/3746

Warszawa, [27 czerwca 1642]

Ut supra

k 134 v – 136¹

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Filip Wilhelm, palatyn Renu. Zeznał pokwitowanie króla Władysławem IV, z dwunastu tysięcy złotych węgierskich, bitych w złocie, co stanowi odpowiednik sumy dwudziestu czterech tysięcy talarów Rzeszy. Była to pierwsza wypłata z trzech, jakie mają nastąpić w ciągu dwóch lat, z sumy dwustu czterdziestu trzech tysięcy trzystu trzydziestu trzech talarów Rzeszy w gotówce, jakie odebrać ma tytułem posagu na mocy paktów małżeńskich dotyczących jego ślubu z królowną Anną Katarzyną Konstancją [Wazówną]. Następną wypłata stu dziewięciu tysięcy sześciuset sześćdziesięciu sześciu i pół talarów Rzeszy ma być spłacona w oktawie Wielkanocy w roku przyszłym [1643], tytułem tej wypłaty wypłacone już zostało dziesięć tysięcy talarów Rzeszy, którą również kwituje.

Relacja *ut supra* Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

¹ Błąd w numeracji kart, brak 135.

94/3747

Częstochowa, 9 lipca 1642

Feria quarta ipso die in octava Festi Visitationis Beatissimae Virginis Mariae

k 136 v – 137

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęła królowna Anna Katarzyna Konstancja [Wazówna], siostra króla, żona Filipa Wilhelma, palatyna Renu, w asyście i za zgodą męża. Zeznała ustąpienie ze swoich części dziedzicznej wsi Nieporęt¹ w województwie mazowieckim na korzyść królewicza Jana Kazimierza [Wazy], swojego brata. Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

¹ W Nieporęcie mieściła się letnia rezydencja Zygmunta III. Zob. *Atlas Historyczny Polski. Mazowsze w drugiej połowie XVI wieku*, pod red. W. Pałuckiego, cz. 2, Warszawa 1973, s. 90.

k. 137 v – 138 v przekreślone, na k. 138 informacja o rozpoczęcie wpisów przywilejów z roku
1641 i 1642.

95/3748

Warszawa, 17 października 1641

Feria quinta post festum Sanctae Hedvigis proxima

k 139 – 172 v

Król potwierdza przywileje, prawa i wolności Ormian lwowskich, nadane im przez królów Polski i książąt Rusi. Oblatowali je w kancelarii większej koronnej starszy gminy, mieszczanin Jan Chrystoforowicz i mieszczanin Gabriel Kaprusiowicz, działający w imieniu starszych i całej wspólnoty Ormian¹.

1. Przywilej [gramota] księcia Teodora Dymitra z roku 1062, wzywający Ormian surchackich do jego władztwa, książę nadaje im trzy lata wolnizny. Dokument został przełożony z języka ruskiego na łacinę, częściowo uszkodzony, lecz zachowany, z pieczęcią².

2. Odpis przywileju Kazimierza Wielkiego, z archiwum miasta Lwowa. Dokument ów dotyczył nadania miastu prawa magdeburckiego z odniesieniami do Ormian. Wystawiony został przez króla w Sandomierzu 17 czerwca (*feria sexta infra octavam festi Pentecostes*) 1356 roku. Odpis został sporządzona we Lwowie 21 sierpnia (*feria quarta ante festum Sancti Bartholomaei*) 1641 roku, na prośbę mieszczanina Ihauzkona Bernatowicza, Ormianina, seniora, opatrzona pieczęcią miasta i opisem Bartłomieja Zimorowicza, zaprzysiężonego pisarza miejskiego.

3. Przywilej fundacji kościoła ormiańskiego we Lwowie, przetłumaczony z języka ormiańskiego na łacinę, z 30 sierpnia roku 1356.

4. Przywilej Kazimierza Wielkiego dla Grzegorza, biskupa ormiańskiego, na pergaminie, z przywieszoną pieczęcią, wystawiony we Lwowie 20 stycznia (*in vigilia Beatae Agnetis virginis gloriosa*) 1367 roku.

5. Przywilej Zygmunta I, dokumencie, wystawiony w Piotrkowie na sejmie walnym, 12 kwietnia (*feria quinta post festum Sacrae Paschae*) 1509 roku, w którym na prośbę Ormian, król ten zatwierdził przedstawione mu przywileje Kazimierza [Jagiellończyka] oraz innych władców. Król Kazimierz Jagiellończyk w aktach tych, wystawionych w Sandomierzu 26 maja (*feria tertia festi Pentecostes*) 1461 roku, i 27 maja (*feria quarta infra octavas festi Pentecostes*) potwierdził, na prośbę Ormian, przedstawione mu przywileje Władysława

[Jagięły] i Władysława [Warneńczyka]. W swoim akcie, danym w Gródku 19 października (*in crastino S. Lucae Evangelistae*) 1387 roku Władysław [Jagięło] potwierdził przedstawione mu przywileje króla Ludwika [Węgierskiego] i Elżbiety [Łokietkówny]. Ludwik Węgierski, w swoim dokumencie, wystawionym w Drozgawer 31 marca (*septima die Octavarum festis Paschae*) 1380 roku, potwierdził prawa i zwyczaje Ormian mieszkających we Lwowie, w obrębie murów i poza nimi. Elżbieta [Łokietkówna] w swoim przywileju, wystawionym w Aprias 23 sierpnia (*feria tertia in vigilia Sancti Bartholomaei Apostoli*) 1379 roku, także zatwierdziła prawa i zwyczaje Ormian mieszkających we Lwowie, w obrębie murów i poza nimi. W odrębnym akcie, wydanym w Krakowie 2 marca (*feria quarta post Dominicam Oculi*) 1440 roku Władysław III [Warneńczyk] zatwierdził przywilej Władysława [Jagięły] na rzecz Ormian, wydany w Sandomierzu, 17 lutego (*feria quarta proxima post Dominicam Invocavit*) 1434 roku. Odrębny akt Władysława III [Warneńczyka], wystawiony w Krakowie 28 lutego (*feria secunda post Dominicam Oculi*) 1440, zawierał napomnienie królewskie dla Ormian i władz Lwowa dotyczące przechodzenia Ormian z praw ormiańskiego na magdeburskie. W odrębnym akcie, danym w Budzie 17 lipca (*feria sexta die Sancti Alexy*) 1444 roku, Władysław III [Warneńczyk] potwierdzał prawa wójtów Ormian do dwóch jatek mięsnych.

6. Przywilej Władysława [Jagięły] in *Lnasco* 24 stycznia (*in vigilia Conversionis S. Pauli Apostoli*) 1388 roku, potwierdzający dokument Kazimierza [Wielkiego], dan we Lwowie 20 stycznia (*in vigilia Beatae Agnetis virginis*) 1367 roku, w którym król poleca urzędnikom wspierać biskupa Ormian Grzegorza, rezydującego we Lwowie³.

7. List Kazimierza [Jagięłłończyka] do Krystyna, biskupa Ormian lwowskich i kamienieckich, wystawiony w Nowym Mieście Korczynie 14 września (*feria quinta ipso die Exaltationis S. Crucis*) z roku 1464, w sprawie niepokojów we wspólnocie i ekskomunik, żeby biskup w sprawowaniu urzędu stosował się do zwyczajów poprzedników.

8. Drugi list Kazimierza [Jagięłłończyka] do Krystyna, biskupa Ormian lwowskich i kamienieckich, wystawiony na zjeździe generalnym w Parczewie 16 listopada (*feria sexta infra Octavas S. Martini Episcopi*) w roku 1464, w sprawie niepokojów we wspólnocie oraz ekskomunik.

9. Dokument króla Zygmunta I, wystawiony w Wilnie 26 kwietnia (*sabbato proximo ante Dominicam Rogationum*) w 1516 roku, w którym władca ten zatwierdza wybór Kiliana ze Lwowa na biskupa Ormian.

10. Dokument Zygmunta Augusta, wystawiony w Wilnie 25 lipca (*Sabbatho in festo S. Jacobi Apostoli*) 1562 roku, w którym władca ten zatwierdza wybór Grzegorza, Ormianina ze Lwowa, na biskupa Ormian.

11. Deklaracja Zygmunta Augusta, wydana w Lublinie na sejmie 20 maja 1569 roku, dotycząca sporu między Grzegorzem, biskupem Ormian w mieście Lwowie z jednej strony i starszych ormiańskich z drugiej strony, wydana w oparciu o dekret sądu królewskiego wydany w Lublinie na sejmie 17 maja 1569 roku. W trakcie rozprawy okazany został przez starszych dokument pokoju między biskupem Ormian Krystianem a starszym ormiańskimi z roku 1478.

12. Przywilej Zygmunta III, wydany na sejmie 30 marca 1590 roku, zawierający potwierdzenia dokumentów na rzecz Ormian lwowskich, wydane przez Stefana Batorego, Henryka Walezego i Zygmunta Augusta. Stefan Batory, w dokumencie wydanym na sejmie 10 marca 1578 roku, potwierdził dekrety i dokumenty, potwierdzone przez Henryka Walezego w przywileju wydanym w Krakowie, na sejmie koronacyjnym, 22 kwietnia 1574 roku. Akty te wydane zostały na rzecz Ormian przez Zygmunta Augusta, w dokumentach:

pierwszym, wydanym na sejmie w Piotrkowie 15 marca 1565 roku, a także w dokumencie drugim, wydanym w Lublinie na sejmie 18lipca 1566 roku.

13. Przywilej Zygmunta Augusta, wydany w Piotrkowie, na sejmie, 13 grudnia (*feria quinta post festum Conceptionis Gloriosissimae Virginis Mariae*) 1548 roku, zawierający generalne potwierdzenie praw, przywilejów, wolności Ormian lwowskich.

14. Przywilej Henryka Walezego, wydany w Krakowie na sejmie, 12 marca 1574 roku, zawierający generalne potwierdzenie wszystkich praw Ormian lwowskich.

15. Przywilej Zygmunta III, wydany w Krakowie, na sejmie koronacyjnym, 30 stycznia 1588 roku, zawierający potwierdzenie wszystkich praw Ormian lwowskich.

16. Przywilej Władysława IV, wydany w Krakowie, na sejmie koronacyjnym, 10 marca 1633 roku, zawierający potwierdzenie wszystkich praw Ormian lwowskich.

17. Uniwersał Zygmunta I, wydany w Krakowie 10 grudnia (*feria quarta ante festum Sanctae Luciae*) 1544 roku, dotyczący uwolnienia klasztoru ormiańskiego we Lwowie od wszystkich obciążeń uchwalanych na sejmach.

18. Przywilej Zygmunta Augusta, wystawiony w Lublinie, 22 stycznia 1569 roku, dla starszych Ormian lwowskich, w którym król aprobuje ich jurysdykcję nad klasztorem Ormian lwowskich, położonym na Przedmieściu Krakowskim, w pobliżu klasztoru ruskiego i nie pozwala na żadne zmiany, w szczególności jeśli idzie o dochody tegoż klasztoru.

19. Pozwolenie Zygmunta III, wystawione w Warszawie 27 sierpnia 1596, w którym władca wyraża zgodę na fundację kaplicy św. Krzyża rytu ormiańskiego na Przedmieściu Krakowskim w mieście Lwowie, dla Jerzego Iwaszkowicz, Ormianina, mieszczanina lwowskiego. Tenże Iwaszkowicz służył jako posłaniec królewski do sułtana tureckiego.

20. List Mikołaja Torosowicza, arcybiskupa Ormian, do króla Zygmunta III w sprawie jego wyboru na ten urząd, datowany we Lwowie 26 kwietnia 1706 roku wedle kalendarza ormiańskiego, a 1627 roku wedle kalendarza liczonego od narodzin Chrystusa, spisany po ormiańsku, zgodnie ze zwyczajem czerwonym atramentem i opieczętowany, przetłumaczony na łacinę przez plebejusza Gabriela Kaprusiewicza, przedstawiciela Ormian lwowskich.

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

Andrzej Bujalski, sekretarz JKM.

jęz. łac.

¹ Ze względu na występującą w tym dokumencie odrębną paginację, 1-34, przyjąć można, że ten właśnie dokument miał otwierać księgę wpisów.

² Zob. K. Stopka, *Ormianie polscy – początki*, w: *Ormianie*, pod red. B. Machul-Telus, Warszawa 2014, s. 15,20-21,28, 41-43.

³ Jest to powtórzenie dokumentu wspomnianego już w punkcie 4, jednak w kolejnym zatwierdzeniu.

96/3749

Warszawa, 28 lutego 1641

k 173 – 174 v

Król zatwierdza i pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej dokument papierowy, wystawiony w Dzierzgoniu (*Christburg*), 22 listopada 1635 roku, spisany w języku niemieckim, podpisany i opieczętowany przez Samuela Konarskiego, wojewodę malborskiego. W dokumencie tym zawarto akt sprzedaży karczmy w Dzierzgoniu przez plebejusza Michaela Pflecka (in. Pfleukena, Phileken) Pawłowi Zarembie. karczmą, przynależną stodołą i ogrodem a także siedmioma morgami ziemi położona była na terenie miasta, pomiędzy gruntami plebejuszy Tregera Tringela i Jacoba Kleina. Ma prawo wytwarzać gorzałkę i sprzedawać ją w karczmie. Cena sprzedaży ustalona została na 670

grzywien, licząc dwadzieścia groszy na grzywnę. Spłata zostaje rozłożona w ten sposób, że na św. Marcina (11 listopada) 1635 spłacone ma być dwieście grzywien, na to święto w 1636 roku sto pięćdziesiąt grzywien, a następnie, każdego roku płacone ma być na św. Marcina pięćdziesiąt grzywien, aż spłacona zostanie suma sześciuset siedemdziesięciu grzywien. Ustalony zostaje też czynsz dzierżawny od karczmy, wynoszący 3 złotych, 3 złote od stodoły i ogrodu, 2 złote od morgi roli, 3 dni robocizny ręcznej rocznie.

Dokument podpisany przez Władysława IV.

jęz. lac., jęz. niem.

97/3750

Warszawa, 11 marca 1642

k 174 v – 175

Król nadaje Aleksandrowi Sielskiemu, żołnierzowi, dworzaninowi JKM, miecznikowi różańskiemu, urząd podstolego poznańskiego, wakujący po wyniesieniu na urząd chorążego kaliskiego Wawrzyńca Rostworowskiego. W czasie służby wojskowej Sielski został postrzelony kulą z ołowiu.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKM.

jęz. lac.

98/3751

Warszawa, 13 marca 1642

k 175 – 176

Król pozwala Jerzemu von Ludinghausen, zwanemu Wolff, zastawić dobra lenne Wormsat Moyza w powiecie piltyńskim, które otrzymał od władcy kilka lat wcześniej. Może je oddać w zastaw za pewną sumę Marii Krus, wdowie po Gerardzie Merbachu, umowa powinna zostać wpisana do akt urzędowych koronnych albo litewskich. Król zatwierdza ten zastaw, jednakże zobowiązuje właścicieli tych dóbr do tego, aby ich chłopci oddawali, zgodnie z ordynacją prowincji Inflant, proboszczowi katolickiemu, każdego roku, miarę pszenicy zwaną „Pur”, a także miarę jęczmienia, zamiast mesznego. Poddani nie mogą być używani do jakichś niezwykłych prac, gdyż prowadzi to do zniszczenia dóbr.

Dokument podpisany przez Władysława IV.

jęz. lac.

99/3752

Warszawa, 20 marca 1642

k 176 – 177

Król uwalnia plebejusza Andrzeja Schmidta, zamieszkałego od wielu lat w mieście Widawie, od podległości prawu kaduka, mocą którego majątność Schmidta mogłaby przypaść skarbowi królewskiemu, dotknęłoby to jego małżonkę. Schmidt uczestniczył w różnych wyprawach wojennych.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKM.

jęz. lac.

100/3753

Warszawa, 21 marca 1642

k 177 – 177 v

Król, mając wzgląd na starania rajców i ławników kijowskich, zajmujących się nie tylko zarządzaniem miastem ale także administrowaniem i wybieraniem dochodu miejskiego z gorzałek i innych napojów, nagradza ich w ten sposób, że pięciu rajców i pięciu ławników otrzymuje pensje w wysokości sześćdziesięciu złotych rocznie, płatnych z dochodów miasta

przez starszego burmistrza. Podaje się do wiadomości Janusza z Łohojska Tyszkiewicza, wojewody kijowskiego i jego następców a także rewizorów królewskich.

Dokument podpisany przez Władysława IV.

jęz. pol.

101/3754

Warszawa, 20 marca 1642

k 177 v – 178 v

Król przyjmuje Detharda Brandysa, pochodzącego z rodu herbowego Radwan, w poczet komorników i dworzan pokojowych JKM. Wyjmuje go spod wszelkiej jurysdykcji grodzkiej i miejskiej, poza królewską i marszałkowską.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKM.

jęz. lac.

102/3755

Warszawa, 20 marca 1642

k 178 v – 184 v

Król, na prośbę dominikanów z konwentu plockiego, leżącego za murami miasta, wyrażoną przez Bernarda Dunina Wolskiego, kaznodzieję konwentu plockiego dominikanów, zatwierdza we wszystkich punktach przedłożone mu trzy przywileje pergaminowe.

1. Przywilej pierwszy, wystawiony został przez Władysława, księcia Mazowsza, w Płocku, 20 lutego (*feria secunda proxima ante S. Petri ad Cathedram*) 1454 roku, z przywieszoną wielką pieczęcią. Książę stwierdza, że przybyli do niego bracia dominikanie na czele z Jakubem z Dzierżanowa, profesorem teologii, z prośbą o odnowienie spalonego przywileju dotyczącego nadania im przez uprzednich władców młyna ze stawem, ogrodem i pewnym gruntem przy rzece Brzeźnicy, położonych niżej wszystkich innych młynów, w stronę Wisły. Książę, po uzyskaniu odpowiednich poświadczeń od dygnitarzy i poddanych, potwierdza i odnawia to nadanie we wszystkich punktach. Oprócz tego, świadkowie wskazali księciu, iż jego poprzednicy przypisali jeszcze do tego młyna dwie ulice w Płocku, mianowicie ulicę Tkaczy i ulicę Dobrzyńską, w ten sposób, że wszyscy zamieszkali przy tych ulicach winni mleć ziarno tylko w tym młynie, co książę także zatwierdza.

2. Przywilej drugi, księżnej mazowieckiej Katarzyny, z przywieszoną małą pieczęcią zniszczoną przez upływ czasu, wystawiony w Sochaczewie, 20 marca (*feria quinta ante Dominicam Palmarum*) 1462. Księżna stwierdza, że przybył do niej z prośbą magister Jakub, przeor konwentu dominikanów, położonego za murami Płocka. Wskazał, że starosta plocki nie pozwala mieszkańcom dwóch ulic, Dobrzyńskiej i Tkaczy, wozić ziarna do młyna dominikanów nad Brzeźnicą, choć zakon otrzymał w tej sprawie prawa od poprzednich książąt Mazowsza. W sprawie tej świadczyli Ninogniew z Grodzanowa, kasztelan czerski, oraz Jan z Miszewa, kasztelan raciański, którzy wskazali księżnej na decyzję księcia Władysława, przed którym też świadczyli w tej sprawie. Księżna zakazuje staroście oraz innym urzędnikom takich działań.

3. Przywilej trzeci, króla Aleksandra z pieczęcią wielką koronną. Król stwierdza, że przybyli do niego bracia dominikanie z klasztoru św. Trójcy w Płocku, i okazali służące im przywileje. Pierwszy, przywilej Siemowita, księcia Mazowsza, dan w Wyskitkach 1 grudnia (*in crastino Beati Andreae Apostoli*) 1405 roku, dotyczący wsparcia działań fundacyjnych księżnej Aleksandry, żony Siemowita, który zatwierdza jej fundację kościoła św. Trójcy w mieście Płocku i nadanie mu pewnego terenu dla budowy konwentu, przy zamku, aż do murów, a także młyna zwanego Jackow Młyn (*Jaykow*) i stawu. Drugi, z przywieszoną pieczęcią miasta Płocka, wystawiony w Płocku 1 sierpnia (*ipso die S. Sophiae Virginis et Martyris*) 1481 roku,

zawierał akt sprzedaży jednej włóki ziemi, położonej koło włóki szpitalnej na przedmieściu plockim, przez Stanisława Jacko, mieszczanina plockiego, na rzecz przeora Stanisława i konwentu św. Trójcy za pięćdziesiąt kóp.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKM.

jęz. łac.

103/3756

Warszawa, 29 marca 1642

k 184 v – 185

Król nadaje Cyriakowi Kostro, dotychczasowemu cześnikowi ziem podlaskich, urząd sędziego ziemskiego bielskiego, wakujący po wyniesieniu Krzysztofa Brzozowskiego na urząd podkomorzego bielskiego. Kostro zasłużył się w różnych wyprawach wojennych i brał udział w sejmikach.

Dokument podpisany przez Władysława IV.

jęz. łac.

104/3757

Warszawa, 29 marca 1642

k 185 – 186

Król nadaje Andrzejowi Jarzynie urząd cześnika ziem podlaskich, wakujący po wyniesieniu Cyriaka Kostro na urząd sędziego ziemskiego bielskiego.

Dokument podpisany przez Władysława IV.

jęz. łac.

105/3758

Warszawa, 30 marca 1642

k 186 – 186 v

Król pozwala Marcjanowi Borowskiemu, komornikowi polnemu powiatu wiślickiego, i jego żonie Jadwidze Dłużyckiej¹ ustąpić z praw dożywotnich do wójtostwa miasta Stopnica (*Stobnica*) na rzecz Jakuba Jaźwieckiego i jego żony Agnieszki Rokickiej. Po urzędowej cesji dobra te otrzymają w dożywocie. Nadanie obejmuje wójtostwo z przydatkami, z gruntem rozciągającym się od drogi publicznej ze Stopnicy do Połańca, do granic mietelskich, na sześćdziesięciu zagonów od folwarku Białoborki². Grunt ten nadał zmarły Stanisław Tarnowski, kasztelan sandomierski zmarłemu Adamowi Jastrzębskiemu, a zostało to potwierdzone przez króla.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Andrzeja Bujalskiego, sekretarza JKM.

jęz. łac.

¹ Odczyt niepewny, być może *Głużycka*.

² Dziś Białoborze.

106/3759

Warszawa, 31 marca 1642

k 186 v – 187

Król nadaje Eberhardowi Wassenbergowi, historiografowi JKM, w uznaniu zasług, dożywotnią pensję roczną w wysokości dwustu talarów Rzeszy, z dochodów portu gdańskiego, płatną na św. Jana Chrzciciela (24 czerwca).

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKM.

jęz. łac.

107/3760

Warszawa, 30 marca 1641

k 187 – 189 v

Król stwierdza, iż wiele miejsc, zwłaszcza w Inflantach, zostało zniszczonych przez wojny. Jan von Willeman, sekretarz JKM, rezydent kurlandzki i semigalski na dworze, przedstawił, że jego przodkowie otrzymali od mistrzów Zakonu Niemieckiego pewne dobra prawem lennym, i posiadali je dłuży czas. Następnie, król Zygmunt August nadał jego krewnemu, Hermanowi Kokowi, pewne dobra w Inflantach, mianowicie Bersegal i Kolan Moyzę, w powiecie rzeżyckim, które następnie drogą sukcesji przypadły ojcu Willemana i jemu samemu, i za zgodą stanów inflanckich, tak jak inne, stały się dobrami dziedzicznymi. Ojciec Willemana został pojmany w czasie najazdu wojsk moskiewskich cara Wasyla i był przetrzymywany w ciężkim więzieniu przez dziesięć lat. Z powodu wojny z Karolem Sudermańskim dobra Willemana uległy zniszczeniu, a następnie zostały zagarnięte przez obcych.

Król, w uznaniu wieloletnich służb Jana Willemana na dworze, na jego prośbę, zwraca mu te utracone dobra w powiecie rzeżyckim i laudeńskim, na prawie lennym.

Lista świadków: Jakub Zadzik, biskup krakowski, Maciej Łubieński, biskup kujawski, nominowany arcybiskup gnieźnieński, Andrzej Szołdrski, biskup poznański, Mikołaj Szyszkowski, biskup warmiński, Andrzej Gembicki, biskup łucki, Piotr Gembicki, biskup przemyski, kanclerz koronny, Jerzy Tyszkiewicz, biskup żmudzki, Kasper Działyński, biskup chełmiński, Adam Parczewski, biskup smoleński, Krzysztof Chodkiewicz, kasztelan wileński, Kasper Denhoff, wojewoda sieradzki, ochmistrz dworu królowej, Stefan Gembicki, wojewoda łęczycki, Jakub Sobieski, wojewoda ziem ruskich, Krzysztof Korwin Gosiewski, wojewoda smoleński, Adam Kazanowski, kasztelan sandomierski, Remigian [Zaleski], referendarz koronny, Jan Alfons Łącki, kasztelan żmudzki, Aleksander Piaseczyński, kasztelan kijowski, Jan Wilczek, kasztelan płocki, Mikołaj Abrahamowicz, kasztelan mściśławski, Jan Zawadzki, kasztelan gdański, Zbigniew Gorajski, kasztelan chełmski, Ludwik Krasieński, kasztelan ciechanowski, Łukasz z Bnina Opaliński, marszałek wielki koronny, Aleksander Radziwiłł, książę na Ołyce i Nieświeżu, marszałek wielki litewski, Albrycht Stanisław Radziwiłł, książę na Ołyce i Nieświeżu, kanclerz litewski, Jerzy z Tęczyna Ossoliński, [podkanclerzy] koronny, Marcjan Tryzna, podkanclerzy litewski, Jan Mikołaj Daniłowicz, podskarbi koronny, Mikołaj Kiszka, podskarbi litewski, Stanisław Przyjemski, marszałek nadworny koronny, Kazimierz Sapieha, marszałek nadworny litewski, Andrzej Gniewosz, sekretarz wielki koronny, nominowany biskup wrocławski.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego.

jęz. łac.

108/3761

Warszawa, 19 lutego 1641

Feria tertia post Dominicam Cinerum

k 189 v – 191 v

Król zatwierdza dokument oblatowany w kancelarii koronnej, wystawiony w Warszawie, na sejmie 12 marca 1624 roku, podpisany przez Zygmunta III i Jakuna Zadzika. W akcie tym, w uznaniu zasług, król nobilitował Jakuba Jacobsona von Emden zwanego Gehema, serwitora JKM, mieszczanina gdańskiego, a także jego żonę Esterę von Dalen, oraz dzieci – Jakuba, Abrahama, Annę, Esterę¹.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego.

jęz. łac.

¹ A. Wajs, *Materiały genealogiczne, nobilitacje, indygenaty w zbiorach Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie*, Warszawa 2001, s\ 57.

109/3762

Warszawa, 25 marca 1642

Feria tertia post Dominicam Oculi

k 191 v – 194

Król zatwierdza i pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej oblatowany w urzędzie dokument Stefana Batorego, wystawiony w Bydgoszczy 15 stycznia 1576, podpisany przez tego króla. W akcie tym Stefan Batory zatwierdza dwa dokumenty Zygmunta Augusta.

1. Zygmunt August w dokumencie wystawionym w Warszawie 9 listopada 1566 roku nadaje Kasprowi Geschkau, administratorowi klasztoru *Mariae Paradisi*¹ i diecezji pomezkańskiej, sekretarzowi JKM, prawem dziedzicznym pewien teren w mieście Nowy Staw (*Nitich*), na który będzie mógł przenieść kaplicę. Geschkau poniósł uprzednio wydatki w wysokości osiemdziesięciu grzywien wznosząc budynek w innym miejscu, na nieuprawianej ziemi należącej kiedyś do proboszcza, potem jednak został go pozbawiony przez mieszkańców. On i zamieszkujący ten grunt nie mają być niepokojeni w dawnych wolnościach przez urzędników skarbowych malborskich, czy też miejskich.

2. Zygmunt August w dokumencie wystawionym w Piotrkowie, na sejmie, 14 kwietnia 1567 roku, w uznaniu zasług, nadaje Kasprowi Geschkau, administratorowi klasztoru *Mariae Paradisi* i diecezji pomezkańskiej, sekretarzowi JKM, prawem dziedzicznym pewien grunt z budynkami nad rzeką Świętą w mieście Nowy Staw, jaki przypadł królowi prawem kaduka. Wciela także ów grunt do terenu wolnizny z kamienicą, jaką Geschkau otrzymał już wcześniej.

Stefan Batory poleca Janowi Kostce, wojewodzie sandomierskiemu, staroście pruskiemu, oraz innym urzędnikom malborskim, aby zostawili Geschkau i jego spadkobierców w spokojnym posiadaniu tych dóbr i przyznanych swobodach.

jęz. łac.

¹ Chodzi o klasztor kartuzów *Paradisus Beatae Mariae Virginis* w Kartuzach.

110/3763

Warszawa, 25 marca 1642

Feria tertia post Dominicam Oculi

k 194 – 195

Król pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej oblatowany dokument, wystawiony przez Zygmunta Augusta w Warszawie na sejmie 12 marca 1564 roku, podpisany przez Piotra Myszkowskiego, podkanclerzego koronnego, dziekana krakowskiego, prepozyta gnieźnieńskiego, plockiego, łęczyckiego, warszawskiego. W akcie tym król stwierdził, iż na sejmie mieszkańcy Nowego Stawu przedstawili swoją sprawę dotyczącą pewnego gruntu. Swego czasu, ze względu na zniszczenia wojenne, Kazimierz [Jagiellończyk] dodał do już posiadanych przez miasto gruntów na sto lat dalsze sześć i pół włók (*mansos*), zawierających się w granicach folwarku Laski (*Leszke*), i wsi Trempnowy (in. *Trampenau*, or. *Tralau*) oraz Dybowo (in. *Eichwalde*, or. *Echwald*), uwalniając je od wszelkich ciężarów, poza określonym czynszem. Król zatwierdza to nadanie, czynsz zostaje ustalony na czterdzieści sześć grzywien pruskich, do zapłaty co roku na zamku malborskim.

jęz. łac.

111/3764

Warszawa, 31 marca 1642

Feria secunda post Dominicam Laetare Quadragesimalem

k 195 v – 196 v

Król zatwierdza i pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej swój dokument, dan w Warszawie 10 października 1641 roku, podpisany przez niego samego i Jana Gembickiego, sekretarza JKM. W akcie tym Władysław IV uznając zasługi Wojciecha (*Albertus*) Miaskowskiego, podkomorzego ziemi lwowskiej, dworzanina i stolnika JKM, rozszerza jego dożywotnie prawa do wsi Łosiacza, Dawidkowice, Błażejowka, zwanej też Słoboda Dawidowska, w województwie podolskim, powiecie kamienieckim, na jego żonę Katarzynę Chotecką. Miaskowski zasłużył się w wyprawach inflanckich, moskiewskich, a także przeciw Turkom i Tatarom.

Relacja kanclerza [Piotra Gembickiego]

jęz. łac.

112/3765

Warszawa, 26 kwietnia 1642

Sabbatho pridie Dominica Quadragesimalis in albis

k 196 v – 197 v

Król potwierdza i pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej swój dokument, wystawiony w Grodnie 3 października 1636 roku, podpisany przez siebie i Andrzeja Bujalskiego. Władysław IV przyjął w nim plebejusza Wawrzyńca Staszkiewicza, mieszczanina i szklarza krakowskiego w poczet serwitów JKM, wyjmuje go spod wszelkiej jurysdykcji, poza tą wielkorządcy krakowskiego. Podaje się do szczególnej wiadomości urzędu grodzkiego i magistratu warszawskiego.

Relacja *ut supra* - [kanclerza Piotra Gembickiego].

jęz. łac.

113/3766

[Warszawa, 26 kwietnia 1642]

ut supra

k 197 v – 201

Król potwierdza dokument Zygmunta III, wystawiony w Krakowie 8 marca 1595 roku, podpisany przez króla i Macieja Pstrokońskiego. W akcie tym Zygmunt III, na prośbę kapeli królewskiej i muzyków miejskich potwierdził dokument Stefana Batorego, dan w Warszawie na sejmie 5 listopada (*feria secunda ante festum S. Martini Pontificis correctionis calendarii*) 1582 roku dla Bractwa Muzyków w Krakowie, dodając jeszcze dodatkowe punkty, w jaki sposób bractwo ma funkcjonować. Dokument Stefana Batorego zawierał potwierdzenie dokumentu Zygmunta Augusta, wystawionego w Krakowie 13 sierpnia (*feria tertia ante festum Assumptionis Virginis Mariae*) 1549 roku, podpisanego przez Samuela Maciejowskiego, biskupa krakowskiego, kanclerza koronnego, zawierającego statuty dla cechu trębaczy, flecistów, lutnistów, i innych muzyków krakowskich¹.

Wedle statutów przybywający do Krakowa muzycy przez pierwsze dwa tygodnie nie muszą zgłaszać się do bractwa, po upływie tego czasu mają stawić się na ratuszu i przyjąć prawo miejskie, nie dotyczy to muzyków, którzy służą na dworze władcy, biskupów, możnych, byleby do bractwa przystąpili. Który z braci nie stawiłby się na mszy w niedzielę, czy inne święto, w kaplicy cechowej [św. Klary] przy kościele ojców franciszkanów, ma zapłacić pół grosza kary. Kto bez ważnej przyczyny nie stawi się na zebraniu bractwa, ma zapłacić jeden grosz. Kto bez ważnej przyczyny opuści zgromadzenia ma zapłacić szeląga. Kto obrazi starszego ma za karę oddać trzy talenty wosku. Kto zrani brata ma za karę oddać

jeden kamień wosku. Kto obrazi innego brata ma za karę dać jeden kamień wosku. Kto bez zgody starszych grać będzie na weselu czy na zabawie z kimś, kto nie należy do bractwa, ten ma dać pół kamienia wosku. Kto nie pojawi się w czwartek na procesji Bożego Ciała w kościele św. Franciszka, ma zapłacić pół grosza pokuty. Jeśli któryś z braci służyć będzie Żydom, grać na ich weselach i ślubach, przy takim pierwszym występku odda bractwu trzy talenty wosku, za drugim razem pół kamienia wosku. Gdyby się to powtórzyło trzeci raz, i nie chciałby przestać służyć Żydom, taki będzie wyrzucony z bractwa. Wszyscy mają stawić się na pogrzebie współbrata, jeśli któryś, napomniany przez noszącego laskę² (*claviger*), nie pojawi się, winien zapłacić jeden grosz. Jeśli któryś z braci młodszych nie będzie chciał nieść zwłok ma oddać jeden talent wosku. Jeśli któryś z braci nie weźmie udziału w mszy żałobnej, powinien zapłacić jeden grosz kary.

Zygmunt III Waza uzupełnił w swoim potwierdzeniu statuty o następujące rozporządzenia. W Bractwie ma być czterech starszych, doglądających porządków, wybierać ich zaś mają bracia młodszy takim sposobem, że dwóch starszych wybierać będą z grona sług królewskich, a dwóch z muzyków miejskich. Starsi mają służyć przez rok, a na koniec zdać sprawozdanie młodszym braciom ze wszystkich powierzonych im spraw. Jeśli by służyli królewscy musieli wyjechać z Krakowa, na ich miejsce mają być wybrani inni starsi. Kiedy mistrz będzie miał ucznia, poza swoim własnym synem, czy szlachcica czy plebejusza, ma w pół roku po przyjęciu na naukę wpisać go przed starszymi, a ten uczeń ma dać na cztery funty wosku dwadzieścia groszy i piwo dla młodszych braci. Jeśli by zaś brat nie wpisał ucznia, ma zapłacić karę w postaci kamienia wosku na świecę. Jeśli by nie chciał spłacić tej kary, bracia mogą pozwać go do sądu miejskiego lub zamkowego, wówczas kara ma wynosić dziesięć grzywien, z czego połowa przypaść ma urzędowi, a połowa przekazana ma być do skrzynki na wosk na świecę do kaplicy. Każdy mistrz ma płacić za ucznia, także za syna, [opłatę kwartalną] suchedni. Młodszy bracia powinni nieść do grobu ciała współbraci, ich żon, dzieci. Kara za nieposłuszeństwo wynosi dwa funty wosku. Jeśli by starsi bracia nie postępowali zgodnie z tymi artykułami wówczas młodszy bracia mogą ich ukarać naznaczając karę pół kamienia wosku, a gdyby nie chcieli dać naznaczonego wosku, mogą ich młodszy bracia pozwać do urzędu.

Relacja *ut supra* - [kanclerza Piotra Gembickiego].

jęz. lac., jęz. pol.

¹ Druk F. Piekosiński, *Prawa, przywileje i statuta miasta Krakowa*, t. 2, z. 2, Kraków 1892, s. 1053–1054, Omówienie problematyki i dokumentu zob. W. Karasiński, *Krakowski cech muzyków*, w: „Kwartalnik Młodych Muzykologów UJ, nr 25 (2/2015), s. 28-45.

² Chodzi tu o laskę, tzw. obesłanie cechowe.

114/3767

Płock, 1 maja 1642

k 201 – 202

Król, w uznaniu zasług, nadaje Andrzejowi Bujalskiemu, sekretarzowi JKM, dobra ruchome i nieruchome jakie przypadły do dyspozycji królewskiej prawem kaduka po jakimś plebejuszu Zawadzki¹, serwitorze JKM, mieszkańcu Kazimierza pod Krakowem.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKM.

jęz. lac.

¹ Zostawiono puste miejsce na imię.

115/3768

b.d.i m. [1642 ?]¹

k 202 – 202 v

Król, w uznaniu zasług, pozwala Mikołajowi Sławoszewskiemu wykupić wójtostwo miasta Przedecz z rąk bezprawnych posiadaczy i nadaje mu je w dożywocie. Zasłużył się on pod zmarłym Stanisławem Żółkiewskim, hetmanem polnym koronnym, w czasie wypraw moskiewskich, był też ciężko raniony w walkach z buntownikami [Kozakami ?], służył wówczas pod zmarłym Krzysztofem².

jęz. łac.

¹ Brak karty z formułą datacyjną.

² Brak nazwiska.

k. 203 – 204 v przekreślone bez wpisów.

116/3769

Warszawa, 13 września 1642

k 205 – 205 v

Sabbatho in vigilia Exultationis S. Crucis

Król zatwierdza i pozwala wpisać w akta kancelarii koronnej swój dokument, oblatowany w kancelarii przez plebejusza Gabriela Kaprusiewicza, wystawiony w Warszawie 3 stycznia 1639 roku, podpisany przez siebie i Jana Gembickiego, sekretarza JKМ. W akcie tym król, w uznaniu zasług Stefana Serebkowicza przyjmuje go w poczet sekretarzy JKМ. Serebkowicz wysłany był z misją dyplomatyczną do Porty Otomańskiej przez Zygmunta III.

Relacja *ut supra* - [kanclerza Piotra Gembickiego].

jęz. łac.

117/3770

Warszawa, 5 września 1642

k 205 v – 206 v

Król, chcąc wspierać swoich poddanych, na prośbę starszych Ormian lwowskich i całej ich tamtejszej społeczności, uwalnia tychże Ormian lwowskich mieszkających z obowiązku płacenia ceł Rzeczypospolitej. Skarżyli się oni bowiem, iż nie mogą sprzedać za słuszną cenę sprowadzanych przez siebie towarów. Akt ten ma zostać dopisany do rejestrow celnych, jakie okazane mają być na przyszłym sejmie do odpowiedniej decyzji, o co zadbać ma podskarbi wielki koronny, celnicy i wyznaczony przez niego pisarz.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKМ.

jęz. łac.

118/3771

Warszawa, 12 września 1642

k 206 v – 208 v

Król potwierdza we wszystkich punktach dokument papierowy, wystawiony przez Mikołaja Wejhera, starostę radzyńskiego, podpisany przez niego i Kerstana Rozena, w Radzynie 10 listopada 1640 roku. Akt ten zawierał kontrakt między Mikołajem Wejherem i plebejuszem Kerstanem Rozą, Holendrem. Wejher wydzierżawił w nim Rozenowi oraz innym Holendrom, których tenże sprowadzi, na czterdzieści lat, pewne łąki i błota, położone przy zamku i mieście, wzdłuż dąbrową, oraz położoną tamże rolę, które zostały dokładnie wytyczone i ciągnęły się m.in. do kościoła św. Jerzego. Owa dzierżawa rozpoczyna się w dzień św. Marcina (11 listopada) 1640 roku, a kończy ma się w tenże dzień roku 1680. Zwolnienie z czynszu ustalono na trzy lata. Opłata *Gośćfenigu* została ustalona na sześćset złotych, z czego

trzysta złotych ma być zapłacone na święto Jana Chrzciciela (24 czerwca) 1641 roku, a dalsze trzysta na św. Marcina (11 listopada) w tymże 1641 roku. Po upływie trzech lat wolnizny mają płacić staroście osiemset złotych czynszu rocznie na św. Marcina (11 listopada). Wolno im też robić piwo i palić gorzałkę na swoje potrzeby, jednak nie będzie im wolno jej sprzedawać poddanym starostwa pod karą dziesięciu talarów. Mogą sprzedawać swoje zboża i nabiał w miejscach dla nich dogodnych. Rzemieślnicy, tokarze, krawcy, kowale wolni będą od wszelkich zaciągów. Starosta ma ich bronić przed żołnierzami. Zobowiązani są do płacenia wszelkich poborów uchwalanych na sejmikach. Starosta ma ich bronić od wszelkich krzywd ze strony innych poddanych i sąsiadów. Po upływie czterdziestu lat będą mogli trzymać dalej te dobra za porozumieniem ze starostą, na prawie Holendrów grudziądzkich, sądzić się będą według ich wilkierza. Wolne trzy lata zaczynają się na św. Marcina w 1641 roku, a kończą na to święto w 1643 roku. Zakład w sprawie ustalono na trzy tysiące złotych.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKM.

jęz. łac., jęz. pol.

119/3772

Warszawa, 16 października 1642

k 208 v – 209

Król w uznaniu zasług Jana Mikołaja Daniłowicza, podskarbiego wielkiego koronnego, starosty przemyskiego, Samborskiego, drohobyckiego nadaje mu całe wójtostwo, położone we wsi Bandrowo (in. Bądrowo), w starostwie przemyskim, które po plebejuszu Michale Berezańskim, synu Wasyla i Bandrowskiej i Dubrawskim wróciło do dyspozycji króla.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKM.

jęz. łac.

¹ Zostawiono puste miejsca na imię.

120/3773

Słomianka, 9 listopada 1642

k 209 – 209 v

Król, w uznaniu zasług, nadaje Stanisławowi Stokowskiemu urząd podstolego łączyckiego, wakujący po śmierci Jakuba Stokowskiego.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKM.

jęz. łac.

121/3774

Słomianka, 27 listopada 1642

k 209 v – 210 v

Król rozszerza dożywotnie prawa Wurzela¹, żołnierza JKM, do dóbr Przewoziec w powiecie halickim na jego żonę Sabinę Konstancję Żurowską. Dobra te Wurzel otrzymał od króla, drogą cesji od Poniatowskiego¹.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKM.

jęz. łac.

¹ Zostawiono puste miejsce na imię.

² Zostawiono puste miejsce na imię.

122/3775

Warszawa, 30 listopada 1642

k 210 v – 211

Król, w uznaniu zasług Remigiana z Otoka Zaleskiego, kasztelana łęczyckiego, referendarza koronnego, pozwala mu dożywotnio na wycinkę w lasach wsi Kramsk w powiecie konińskim, obecnie tencie Łowickiego¹. Wycinki dokonywać może na potrzeby swoich poddanych ze wsi dziedzicznych Pomercie i Leńnica co tydzień w środę, a jeśli wypadnie wówczas święto, to w inny dzień, na opał.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Stefana Paprockiego.

jęz. lac.

¹ Zostawiono puste miejsce na imię.

123/3776

Warszawa, 24 listopada 1642

k 211 – 212

Król pozwala Marcinowi Sienieńskiemu ustąpić z praw dożywotnich do wsi Wójcin, w starostwie bolesławieckim, na rzecz Jana Sienieńskiego, syna. Po dokonaniu cesji Jan Sienieński dobra te otrzyma w dożywocie.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKM.

jęz. lac.

124/3777

Warszawa, 29 listopada 1642

k 212 – 213

Król nadaje Krzysztofowi Sułowskiemu, dotychczasowemu kasztelanowi żarnowieckiemu, urząd wojewody rawskiego, wakujący po śmierci Filipa Wołuckiego. Sułowski zasłużył się na dworze królewicza Jana Kazimierza i potem na dworze królowej Cecylii Renaty. Kasztelanie otrzymał za panowania Zygmunta III.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKM.

jęz. lac.

125/3778

Warszawa, 23 września 1642

Feria tertia post festum S. Matthaei Apostoli

k 213 – 213 v

Król potwierdza, że w kancelarii koronnej oblatowany został dokument wystawiony i podpisany przez Filipa Wilhelma, palatyna Renu i królową Annę Katarzynę Konstancję, jego żonę, dan w Czarnym Dunajcu, 21 lipca 1642 roku. Małżonkowie zobowiązują się, iż w ciągu czterech miesięcy przedstawią wykaz klejnotów, ofiarowanych im przez króla podczas zaślubin 9 czerwca 1642 roku, zarówno tych, jakie wyceniono na trzysta tysięcy talarów Rzeszy, jak i tych kosztowności srebrnych, wycenionych na sto tysięcy talarów Rzeszy, oraz innych.

Relacja *ut supra* - [kanclerza Piotra Gembickiego].

jęz. lac.

126/3779

Warszawa, 23 września 1642

k 213 v – 224 v

Feria tertia post festum S. Matthaei Apostoli et Evangelistae

Król zatwierdza i pozwala wpisać do akt kancelarii koronnej dokument wystawiony przez Wolfganga Wilhelma, hrabiego palatyna Renu, w Düsseldorfie (*Euseldorff*), 21 czerwca 1642 roku. Akt ten zawierał potwierdzenie przez Wolfganga Wilhelma paktów małżeńskich jego syna Filipa Wilhelma, palatyna Renu z królową Anną Katarzyną Konstancją, w

szczegółności dokumentu króla Władysława IV, wystawionego w Warszawie 4 kwietnia 1642 roku, na rozkazanie królewskie przez Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego, kanclerza królowy. Król zobowiązał się w szczególności do wypłaty Filipowi Wilhelmowi tytułem posagu sumy dwustu czterdziestu tysięcy trzystu trzydziestu trzech talarów Rzeszy w Gdańsku, w przeciągu dwóch lat, w wyznaczonych ratach. Na trzeci dzień po zaślubinach spłacone ma być dwanaście tysięcy złotych węgierskich, czyli dwadzieścia cztery tysiące talarów Rzeszy. W oktawie Wielkanocy roku 1643 spłacone ma być sto dziewięć tysięcy sześćset sześćdziesiąt sześć i pół talarów Rzeszy i na koniec, w oktawie Wielkanocy 1644 roku ma być spłacone sto dziewięć tysięcy sześćset sześćdziesiąt sześć i pół talarów Rzeszy. Filip Wilhelm odwzajemni posag zapisując dwadzieścia cztery tysiące talarów Rzeszy na swoich dobrach, zwłaszcza na okręgu Schwandorf z miastem i zamkiem. Filip Wilhelm uzyskuje także potwierdzenie jego praw do klejnotów swej małżonki, wartości trzystu tysięcy talarów Rzeszy, sprzętów ze srebra wartości stu tysięcy talarów Rzeszy, oraz do pozostałych rzeczy, czy to pozostających już w posiadaniu czy też później nabytych, zgodnie ze sporządzonym inwentarzem. Obiecano także królowi, że jeśli coś z tych rzecz zostanie sprzedane lub zastawione, najpierw zostanie to ocenione przez wiarygodnych ludzi, a suma ta zostanie w przyszłości jej zwrócona. Potwierdzono także prawa spadkowe małżonków do sum neapolitańskich, osiemdziesięciu jeden tysięcy sześciuset sześćdziesięciu sześciu dukatów, do sumy na dobrach Żywiec, sześćdziesięciu sześciu tysięcy talarów Rzeszy, na dobrach Wittingau [Trzeboń] w Królestwie Czech, zapisu cesarskiego, sumy sześćdziesięciu sześciu tysięcy talarów Rzeszy, i na tychże dobrach jedenastu tysięcy talarów Rzeszy, na dobrach Księstwa Brunszwickiego sumy ośmiu tysięcy złotych węgierskich, z których to sum przychodzić ma pięć procent rocznie. Syn pierworodny z tego małżeństwa, lub najstarszy, obejmie władztwo we wszystkich dobrach i włościach po Filipie Wilhelmie. Jeśli królowa będzie miała dzieci, odziedziczą po niej majątek, gdy zaś zejdzie ze świata bezpotomnie, posag, dar ślubny, klejnoty, sumy i sprzęty wrócą do Władysława IV i jego braci.

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. lac.

127/3780

Warszawa, 9 grudnia 1642

k 224 v – 225

Król pozwala Samuelowi Eysmontowi oraz jego małżonce Annie Kozińskiej ustąpić na rzecz Kaspra Rostopcze, pisarza ziemskiego nowogródzkiego i jego małżonki Zofii z Bartnik, z prawa lennego do wsi (*derewni*) Sawianka (in. Sawianki) nad rzeką Desną, z horodyszczem pustym, nad rzeką Hlinną oraz innymi siedliskami na tym gruncie, w województwie czernihowskim, powiecie nowogródzkim-siewierskim. Cesja dokonana ma być urzędowo, wówczas Rostopcze dzierżyć będzie te dobra prawem lennym, zobowiązany będzie do obrony tamtejszych zamków.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKМ.

jęz. pol.

128/3781

Warszawa, 9 grudnia 1642

k 225 – 226

Król pozwala Kasprowi Rostopczy ustąpić z praw lennych do wsi (*derewni*) zwanej Klin w województwie czernihowskim, powiecie nowogródzkim-siewierskim na rzecz Samuela Eysmonta i Anny Kozińskiej, jego żony. Po dokonaniu urzędowym cesji dobra te

Eysymontowie trzymać będą prawem lennym. Nadanie nie obejmuje jednak prawa do wytwarzania saletry i towarów leśnych. Zobowiązani są do obrony tamtejszych zamków. Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKМ.
jęz. pol.

129/3782

Warszawa, 11 grudnia 1642

k 226 – 227

Król nadaje prawo lenne do pustoszy Kłysków Lwu Przybyszewskiemu, który niedawno wyszedł z niewoli moskiewskiej. Jego ojciec, zasłużył się jako żołnierz, szczególnie w wyprawie moskiewskiej, i otrzymał na te dobra przywilej od Zygmunta III, który jednak spalił się. Nadanie nie obejmuje prawa do wytwarzania saletry i towarów leśnych. Zobowiązany jest do obrony tamtejszych zamków.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Andrzeja Bujalskiego, sekretarza JKМ.

jęz. pol.

130/3783

Warszawa, 2 grudnia 1642

k 227 – 227 v

Król pozwala Mikołajowi Trzebuchowskiemu ustąpić z praw dożywotnich do dwóch łańów we wsi Stary Radziejów (*Staroradziejów*), jednego zwanego Szatanowski, drugiego zwanego Rekidziński, w starostwie radziejowskim, na rzecz Makolińskiego¹ i jego żony Krystyny Głębockiej. Po urzędowym przeprowadzeniu cesji dobra te otrzymają dożywotnio.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKМ.

Jęz. łac.

¹ Zostawiono puste miejsce na imię.

131/3784

Warszawa, 4 grudnia 1642

k 227 v – 228 v

Król pozwala Hrehoremu Piotrowskiemu, stolnikowi nowogrodzkiemu, ustąpić z prawa lennego do pustoszy Mochneckiej i Czartkowszczyzny, w województwie czernihowskim, powiecie nowogrodzkim, nad rzeką Białowiezią, na rzecz Stefana Ręczyńskiego, podsędka ziemskiego nowogrodzkiego-siewierskiego, który zasłużył się w różnych ekspedycjach wojennych. Piotrowski trzymał te dobra na mocy dwóch przywilejów, z 8 maja 1621 i 6 lutego 1625. Po urzędowej cesji Ręczyński dobra te trzymać będzie prawem lennym. Nadanie nie obejmuje prawa do wytwarzania saletry i towarów leśnych. Zobowiązany będzie do obrony tamtejszych zamków.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza JKМ.

Jęz. pol.

132/3785

Warszawa, 12 grudnia 1642

k 228 v – 229 v

Król potwierdza chłopu Walentemu Jurkowi, wybrańcowi ze wsi Ostrów w starostwie krzepickim, synowi Klemensa Jurka, wybrańca z tejże wsi, wszystkie prawa wybraneckie, dobra, oraz prawo do wytwarzania gorzałki na własną potrzebę, uwolnienia od robót, stacji. Gdyby nie posiadał łańu roli, ma on zostać mu wymierzony.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego.

jęz. pol.

133/3786

Warszawa, 17 grudnia 1642

k 229 v – 230

Król pozwala Stanisławowi z Brzezia Lanckorońskiemu, i jego żonie Aleksandrze z Sienna, ustąpić z praw dożywotnich do wsi Zunałowce w województwie podolskim, powiecie kamienieckim na rzecz małżeństwa Wawrzyńca Spytka Jordana i Elżbiety Siązkiej. Po urzędowym przeprowadzeniu cesji dobra te otrzymają w dożywocie.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego.

jęz. łac.

134/3787

Warszawa, b.d.¹ 1642

k 230 – 230 v

Król nadaje Grzegorzowi Duninowi, stolnikowi rawskiemu, urząd kasztelana żarnowskiego, wakujący po wyniesieniu na urząd wojewody rawskiego Krzysztofa Sułowskiego.

Dokument podpisany przez Władysława IV.

jęz. łac.

¹ Zostawiono puste miejsca na datę.

135/3788

Warszawa, b.d.¹, grudzień 1642

k 230 v – 231 v

Król wybiera kardynała Giulia Savelli (*Julius Sabellius*) na patrona i protektora Królestwa w Rzymie.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza wielkiego koronnego.

jęz. łac.

¹ Zostawiono puste miejsce na dzień.

136/3789

Warszawa, 20 grudnia 1642

k 231 v – 232 v

Król pozwala Annie z Kowiesz, wdowie z pierwszego małżeństwa po Andrzeju Ustrzyckim, żonie Jana Łysakowskiego, ustąpić z praw dożywotnich do wsi Ustrzyki (*Ustryki*) oraz wójtostwa tamże, dóbr położonych w powiecie przemyskim, na rzecz swoich synów, Aleksandra i Macieja Ustrzyckich. Po urzędowym przeprowadzeniu cesji dobra te otrzymają dożywotnio.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego.

jęz. łac.

137/3790

Warszawa, 28 grudnia 1642

k 232 v – 233

Król pozwala Andrzejowi Isernickiemu, spod chorągwi kasztelana kijowskiego¹, ustąpić z praw lennych do wsi (*derewni*) Dubowice w powiecie nowogrodzkim siewierskim². Nadanie

nie obejmuje prawa do wytwarzania saletry i towarów leśnych. Przejmujący dobra po cesji zobowiązani są do obrony zamków.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego.

jęz. pol.

¹ Zapewne chodzi o Aleksandra Piaseczyńskiego, kasztelana kijowskiego.

² Pozostawiono miejsca puste na imiona i nazwiska.

138/3791

Warszawa, 31 grudnia 1642

k 233 – 233 v

Król w uznaniu zasług przyjmuje Jana Modlickiego, faktora skarbu koronnego, w poczet serwitorów JKM, cieszyć się ma odpowiednimi uprawnieniami i wolnościami.

Dokument podpisany przez Władysława IV

jęz. lac.

139/3792

Warszawa, 19 grudnia 1642

Feria sexta ante festum S. Thomae Apostoli

k 233 v – 234 v

Król potwierdza i pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej swój dokument, wystawiony w Warszawie, 11 września 1642 roku. W akcie tym Władysław IV, w uznaniu zasług Michała Kupcewicza, sekretarza JKM, który pracował wiernie od wielu lat, za panowania Zygmunta III i obecnego, uwalnia jego kamienicę¹ na przeciąg dwudziestu czterech lat od obowiązku gościny, czyli przyjmowania czy to krajowych, czy zagranicznych gości, senatorów, urzędników, dworzan JKM. Kupcewicz poniósł koszty przy odbudowie tej kamienicy zwanej Hegnerowską, zwłaszcza w tylnej części, od Wisły.

jęz. lac.

¹ Kamienica ta, zwana m.in. Kupcewiczowską, Hegnerowską stoi przy warszawskim Rynku, Stronie Barssa, pod nr 14. *Katalog Zabytków Sztuki. Miasto Warszawa. Część I. Stare Miasto*, pod red. J. Łozińskiego i A. Rottermunda, Warszawa 1993, s. 264-266.

140/3793

Warszawa, 20 grudnia 1642

k 234 v – 236

Król nadaje Mikołajowi Potockiemu, wojewodzie braclawskiemu, hetmanowi polnemu koronnemu, staroście kamienieckiemu, starostwo chmielnickie, wakujące po śmierci Mikołaja Stogniewa. Potocki zasłużył się w czasie wojny pruskiej, następnie w bojach z barbarzyńcami, wrogami chrześcijaństwa [Tatarami], a także ze zbuntowanymi Kozakami.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza wielkiego koronnego.

jęz. lac.

141/3794

Warszawa, 24 grudnia 1642

k 236 – 237

Król nadaje Władysławowi na Czerniechowie Niemiryczowi starostwo owruckie, wakujące po rezygnacji z niego Samuela Łaszczza Tuczapkiego, strażnika koronnego, starostę kaniowskiego. Nadanie obejmuje wszystkie dobra przynależne, czyli miasto Owruć,

miasteczko Michajłów Kamionka, wsie bojarskie i inne, zwłaszcza Sawinki, Hoszow, Szwabry, Korczow, Dybyły, Usarze, Turczyny, Kruki, Białka, Moszki, Bolsony z Bechami i częścią Bechów, Waskowce, Usczapy, starą slobodką [wolnizną] na rzece Żerewi, nową slobodką [wolnizną] na rzece Żerewi.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Andrzeja Bujalskiego, sekretarza JKМ.

jęz. pol.

142/3795

Warszawa, 24 grudnia 1642

k 237 – 238

Król pozwala Mariannie Dębieńskiej, wdowie po Marku Stadnickim, podczaszym ziemi krakowskiej, dobrze zasłużonym dla króla i ojczyzny, ustąpić z praw dożywotnich do dóbr Osiek, Skalnik, Mytarz oraz wsi Sierzchowy, Bukowina, Brzozowa, Desznica, Jaworze, w województwie krakowskim powiecie bieckim, na rzecz Andrzeja Stadnickiego, swojego syna. Po urzędowym dokonaniu cesji dobra te otrzyma w dożywocie.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Andrzeja Bujalskiego, sekretarza JKМ.

jęz. lac.

143/3796

Warszawa, 29 grudnia 1642

k 238 – 240

feria secunda post festa solennia Nativitatis Christi Domini

Król pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej swój dokument wydany w Warszawie 24 grudnia 1642 roku, podpisany przez siebie i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego. Oblatowali go w kancelarii Żydzi lwowscy Icko Markowicz, Szymon Szkolnik.

Król ustanawia ordynację między cechem kuśnierzy lwowskich a Żydami lwowskimi, chce uniknąć dalszych szkód wynikających z przewlekłego sporu. Był on rozpatrywany w sądzie asesorskim, a następnie w drodze apelacji, w sądzie relacyjnym. Dekret wydane w sprawie zostają na razie zawieszane.

Król postanawia, iż Żydzi lwowscy nie mogą zajmować się kuśnierstwem, nie mogą podszywać żadnych szat dla duchownych, szlachty, mieszczan, lecz odsyłać futra surowe do kuśnierzy na wyprawianie. Natomiast Żydom wolno sprzedawać we Lwowie cudzoziemskie futra, z państwa moskiewskiego, z Turcji, nie wolno im jednak sprzedawać futer na przedmieściach szlachcie i mieszczanom, chyba, że ktoś ze szlachty posłałby po Żyda z takim towarem. Magistrat ustalić ma ze starszymi żydowskimi liczbę handlujących takimi futrami Żydów, przekazać ją też do cechu kuśnierzy, liczba obowiązywać ma dziesięć lat. Po upływie tego czasu, gdyby się strony nie pogodziły, wydłużenie tego okresu zależeć będzie od decyzji króla. Żydzi stosować się mają też do prawa składu, wedle zwyczaju wolno im kupować u kupców cudzoziemskich dopiero po upływie dziesięciu dni, licząc od dnia kiedy stanie na składzie. Po zakupie towarów Żydzi mogą je sprzedawać tylko szlachcie ziemi ruskiej i mieszczanom, a nie kupcom. Ponieważ kuśnierze obciążeni są zarówno publicznymi jak i prywatnymi daninami, Żydzi mają płacić do cechu kuśnierzy każdego roku trzysta złotych, w dwóch ratach, po sto pięćdziesiąt złotych, na dzień świąteczny i na św. Agnieszkę. Gdyby naruszyli ordynację, każdy winny będzie musiał zapłacić trzydzieści grzywien zgodnie z dekretem królewskim z 1637 roku.

jęz. lac. jęz. pol.

144/3797

Warszawa, 29 grudnia 1642

k 240 – 241

feria secunda post festa solennia Nativitatis Christi Domini

Król pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej i wydać w postaci ekstraktu swój dokument, wystawiony w Warszawie 19 listopada 1642 roku, podpisany przez samego króla i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego. W akcie tym, w uznaniu zasług, Władysław IV dał Michałowi Kupcewiczowi, sekretarzowi JKM, i jego żonie Annie Hegnerowej, dożywotnią pensję roczną w wysokości trzystu złotych polskich z portu gdańskiego, jaka wróciła do dyspozycji króla po śmierci Jana Rottembergka, sługi kamery JKM. Wypłacana ma być w taki sposób, jak w przypadku poprzedniego beneficjenta.

Relacja kanclerza [Piotra Gembickiego]

jęz. łac.

145/3798

Warszawa, 10 grudnia 1642

k 241 – 242

feria quarta post festum Conceptionis Gloriosissimae Virginis Mariae

Król pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej swój dokument oblatowany w tym urzędzie przez Szymona Białeckiego. Akt ten wystawiony został w Wilnie 4 lipca 1633, podpisany przez króla i Pawła Kołudzkiego, sekretarza JKM. Władysław IV pozwolił w tymże dokumencie Bartłomiejowi Bolko, sekretarzowi JKM, ustąpić z praw do młynów na rzekach starostwa warszawskiego, zwanych Ruda, Mikołaj i Tomaszek, na rzecz Szymona Białeckiego, szafarza JKM i jego żony, Zuzanny Karasiówny. Po urzędowym przeprowadzeniu cesji dobra te małżonkowie otrzymają w dożywocie.

jęz. łac.

146/3799

[Warszawa, 10 grudnia 1642]

k 242 – 242 v

ut supra

Król potwierdza i pozwala wpisać do ksiąg kancelarii większej koronnej oblatowany w niej swój przywilej, wystawiony w Warszawie 19 marca 1638 roku. W akcie tym króla nadał Michałowi Kupcewiczowi i jego żonie Annie Hegnerowej pensję roczną na dwadzieścia cztery lata, w wysokości dwustu [złoty] węgierskich z czystego złota, z sumy dwóch tysięcy złotych węgierskich, jakie miasto Gdańsk zobowiązało się płacić królowi Kazimierzowi [Jagiellończykowi] w Elblągu, w roku 1454¹, na św. Jana Chrzciciela i na święto Bożego Narodzenia. Wypłata dla Kupcewiczów ma następować w święto Bożego Narodzenia. Podaje się to do szczególnej wiadomości magistratu miasta Gdańska.

Relacja *ut supra* [kanclerza Piotra Gembickiego]

jęz. łac.

¹ W datacji błędnie podano, iż było to w 1554.

147/3800

Warszawa, b.d.i m.¹ 1642

k 242 v – 243 v

Król nadaje Łukaszowi Zaleskiemu, zasłużonemu żołnierzowi, oraz jego żonie Elżbiecie z Sitańca (*Sitanice*) Ściborówny, w dożywocie wsie Dumanow i Łysiec, w województwie podolskim, powiecie kamienieckim, wakujące po śmierci Floriana Silnickiego. Zaleski zasłużył się w wyprawach wołoskich, moskiewskich, pruskich.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza wielkiego koronnego.

jęz. łac.

¹ Zostawiono puste miejsca na daty.

148/3801

Warszawa, 28 listopada

1642

k 243 v – 244 v

Król pozwala Mikołajowi Zestulińskiemu oraz jego małżonce¹ ustąpić z dożywotnich praw do wsi Duminki w województwie podolskim i powiecie latyczowskim, na rzecz Piotra Gajewskiego i jego żony Barbary. Po urzędowym przeprowadzeniu cesji małżonkowie otrzymają dożywotnie prawa do tej wsi.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza wielkiego koronnego.

jęz. łac.

¹ Zostawiono puste miejsce na imię, nazwisko.

Pozostałe karty do 247 puste.

Koniec wpisów